

XIII EVF. • SZAM 245
(114) — Kolozsvár, 1930
november 11 Kedd
5691 EV - Chesván 20

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és banáti zsidóság politikai napilapja.
Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Kéziratokat nem küldünk vissza és megőrzésükre sem vállalkozunk.

Ara 5 lej

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai ucca) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 1150 Lej
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egy hónapra 110 "

KÜLFÖLDI ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy óra 1 dollár (vagy ennek megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint vétetnek fel.

Két politikai szint-jatek

Két politikai esemény Kolozsvárra irányította az egész ország közvéleményének figyelmébe. Az egyik: a liberálisok erdélyi szervezeteinek kongresszusa, a másik az a monstre-per, amelyet Averescu marsall indított a nemzeti parasztpárti ügyesági szervezetének hivatalos lapja, a Chemarea ellen. Két nap alatt megtörtént Kolozsváron csaknem mindenki, az élők közül, akik a múltban szerepet játszottak a román politikában, — élükön a két veterán: Bratianu Vintilával és Averescu marsallal. A politikai gyűlésnek és a törvényszéki tárgyalásnak látszólag semmi közük sincs egymáshoz, valójában azonban mindkét megnyilatkozás hangsúlyozottan politikai természetű volt. A liberálisok a gyűlést, az averescánusok a per tárgyalását tekintették egyébként, mint egy tápnak a kormány elleni küzdelemben.

Hadd szóljunk előbb a liberálisokról. Két évvel ezelőtt, a nemzeti-parasztpárti programjövetelenek pillanatában mindenki azt hitte, hogy a liberálisoknak, mint az oligarchikus elvek és kromanyási módszerek megtestesítőinek hosszú fekre leoldozott. De alig telt el másfél évtized és a közigazgatási törvény parlamenti vitája alkalmával, már odáig jutottak, hogy megrendíthették a korábbi helyzetet és a községi választásokon szavazataik tekintélyes száma gyapodásával bizonyították be, különösen régi királyságban, hogy sikerült bizonyítani nagyon is rövid idő alatt elfeledtetni a közvéleménnyel 10 éves korányszak szomorú emlékeit. Mikor már úgy látszott, hogy csatát nyertek, azazert az ifjú uralkodó, Bratianu Vintila és Duca a nyilvánosság előtt esküdtek, hogy az alkotmányos rendben történt változást sohasem fogják törvénytelen elismerni. Az ország ismét eltehető, annál is inkább, minthogy Jorge Bratianuval az élen egy jelenlegi csoport háttal fordított a történelmi liberális pártnak. Nem így történt, Bratianu Vintila kanosszát járt az alkodó előtt, Duca is megelégedett róla a kijelentéséről, hogy „Károly kiált még akkor sem fogja elismerni, a politikai karrierjének végét jelenti...” és a liberális párt ismét felpszkodott az idő forgó kerekére és int poraiból feltámadó Fönix, kamanyt indít be a kormány ellen.

Kétségtelenül a párt nagy anyagi felzártságnak tulajdonítható, hogy a kolozsvári kongresszusra sikerült négy ezer parasztot felvonultatniok Erdély minden részéből. Az általános változás és különösen a mezőgazdaság neveségeiből fakadó elégedetlenséget nyilvánvalóan a liberálisoknak sikerült a inkább a maguk javára lecsapolni. A világ maga vegyes érzelmeket váltott az objektív szemlélemből. Van valamelyes tulusz abban, ha a liberális vezetők politikai szerencsétlenségnek nevezik a nemzeti-parasztpárt két éves kormányzása és paradoxszerűen hangzik, ha Bratianu Vintila hívei a korrupció és a szeszparálás vádját vetik politikai ellenségeik szemére. És ha a nemzeti-parasztpárti kormány fel is emelte az adóbizonyára a liberálisoknak áll a legkétségbeesettebb jogában adóterror és effélék eltiltákozni. A kritika egyébként is megengedett a gyűlésen, viszont a sok szó nem igen vette magának a fáradtot, hogy precizirozza: milyen megolgyok révén akarják a liberálisok a nemgazdaság és különösen a mezőgazdaság helyzetét megjavítani.

gyűlésekben minden a legnagyobb érdekből folyt le. Duca lelkesen tapsolt

Bratianu Vintilának és viszont. A liberális párt vezére megrokkant figurájával, nehézkés, szürke előadásmodorával nem a legnagyobb lelkesedést váltotta ki a hívőkben, a kisebbségek pedig a gyakorlatból ismerik a liberális vezetők kijelentéseinek praktikus értékét. Három évvel ezelőtt ugyanilyen kijelenté-

ket hallgattunk a nemzeti-parasztpárti vezetőktől: a politika örök körforgásaiban csak a szereplők változtak meg, a viszonyokban azonban vajmi kevés változás történt. Averescu marsall kétségtelenül politikai célokból indított pert egy ifjú chemarista ellen, akinek elitélése hónapok

ra szolgálhatat kiváló propagandaanyagot Erdélyben a nemzeti-parasztpárt ellen. A kolozsvári törvényszéket meglehetősen kínos helyzetbe hozta ez a per, amelynek hátterében a román történelemnek egy sötétmultu emléke fölött viaskodnak a mai Románia politikai ellenfelei.

Az 1907-es parasztlázadások története a kolozsvári törvényszék előtt

Averescu egyórási beszédében ismertette a parasztlázadás történetét és kijelentette, hogy a véron-tásért Nasturel tábornokot terheli a felelősség

A védelem zárt tárgyalást kért, Averescu tiltakozott a zárt tárgyalás ellen azzal, hogy nincs tilkolni valója, a végén mégis arra kérte az elnököt, tartsa az újságíróknak a per kommentálását — A vád és védelem közötti szakadatlan jogi viták töltötték ki a tárgyalást

November 29-re halasztották a tárgyalást, amikor dönt a törvényszék afőlött, hogy helyt ad-e a bizonyításnak

Cluj-Kolozsvár, november 10. (Az Új Kelet tudósítójától.) A mai nagy per vádlottja: Bazil Gruia meg sem született még akkor, midőn 1907-ben a moldvai parasztlázadás véres filmje lepergett. A cuzista agitátorok által felheccelt tömegek irtó hadjáratot kezdtek a falvakban a zsidók ellen. Az antiszemita kilengések azonban egy meglepő fordulattal szociális forradalmi megmozdulás jellegét öltötték magukra: a tömegek a bojár hűbérurak ellen fordultak és a büvészinas által elővárszolt szellemeket csak ágyúkkal és gépfegyverekkel lehetett, véres áldozatok után viszaparancsolni. 1907-et irtak akkor, Bratianu Jonel volt az ország miniszterelnöke és mint hadügyminiszter: Averescu tábornok rendelkezett a felkelés elfojtására kiküldött hadtest felett. Azt mondják, hogy 11 ezer paraszt maradt a csataterén — és a mai tárgyalás fellebbentette valamennyire a fátylat a lázadás leverésének borzalmairól. A vezető felelősségét azonban soha nem állapították meg, a dossziék eltűntek, a 907-es események emléke azonban azóta is többször bukkant fel a román politikában. Hol a liberálisoknak, hol Averescu marsallnak hányták a szemére, 11 ezer paraszt szomorú halálát. A körülmények érdekes összefüggése és a néppárt politikai érdekei kívánják, hogy a lázadások történetét 23 év elmúltával a kolozsvári törvényszék előtt elevenítsék meg.

még néhány fiatal jogásza. Az emelvényen szemben, a másik oldalon Averescu hívei, a magánvadás képviselői tanácskoznak. Itt van közöttük Lupus volt miniszter, a Meiszo-szakállu, evikeres

Otetelesanu, volt kamarai alelnök, az ószhaju Braescu volt kamarai alelnök, dr. C. Popovicu volt igazságügyi államtitkár s még vagy hat fiatal averescánus ügyvéd.

A 21 éves újságíró és a 71 éves marsall

Háromnegyed 9 órakor megjelenik a teremben a nap hőse: az ifjú chemarista: Bazil Gruia. Fekete zakkot öltött erre az ünnepélyes alkalomra, frissen van borotváltva ez a 21 éves, pirospozsgás gyerekarcu fiatalember, aki a legkevésbé tehet arról, hogy egy napra az ország érdeklődésének középpontjába került. Leül a vádlottak padjára, mosolyogva köszönti politikai barátait, akik biztató mosolyokat küldenek feléje.

dr. Biriescu királyi ügyész képviseli. Halálos esendben nyitja meg a tárgyalást az elnök és Bazil Gruia vádlottat szólítja a bíróság elé. Gruia elmondja határozott, bátor hangon, hogy az inkriminált cikkeket ő írta, nem azzal a céllal, hogy a marsallt rágalmazza, hanem, hogy felvilágosítsa a közvéleményt. Egy általan nem érzi magát elősnek, annál is kevésbé, minthogy előtte már Jorga, Constantin Mille és Bacalbasa ugyanilyen értelemben irtak a marsallról. Híri, hogy tegyék lehetővé számára állításainak bizonyítását.

Rövidesen megjelenik a teremben a magánvadás képviselője, Averescu marsall is. Háromszor volt az ország miniszterelnöke s a legnagyobb katonai méltóságot viseli ez a szikár, hosszutermű ember, korban pontosan egy félszázad választja el a per vádlottjától. Hívei nagy reverenciával fogadják és a fehér kecskeszakállat viselő, jellegzetesen duzzadt orru, ősz marsall jóvalis mosolyokat áraszt szét a felélénkült teremben. Bucsan volt belügyi alminiszter és magánbírtkára. Papacostea vannak kíséretében.

Az elnök erre elrendeli Averescu marsallnak tanuként való kihallgatását. Még meg sem indult a tárgyalás s már lezajlik az első jogi aszso a szembenállók felek között. Pompiliu Ionitescu és C. Pop Ionel kétségbevonják, hogy Averescu marsall magánvadás és tanu is lehet egyszemélyben. Bucsan viszont ennek ellenkezőjét vitatja. Az elnök nem lát inkompatibilitást a két dolog között, Pop Ionel dr. bejelenti az első semmisségi panaszt s a bíróság felveszi Averescu személyi adatait. A marsall halk, de eléggé határozott hangon elmondja, hogy 71 éves, Ismailban született, jelenleg Bukarestben lakik a Kisselev-soszázn. Már-már megkezdődne Averescu kihallgatása, midőn a művészyakken-dős, igen disztinyvált megjelenésű Radu Rosetti emelkedik szólásra és zárt tárgyalás elrendelését kéri.

Megkezdődik a tárgyalás

Kilenc órakor bevonul a bíróság. Linzmayer Károly, a bíróság elnöke, akinek Alexe Cojocaru szavazóbíró aszisztál. Különös érdekessége ennek a nem mindennapi pernek, hogy egy kisebbségi bíróra vár az ítélet kimondása a román történelemnek egy nagyon is emlékezetes mozzanatában... A vádat

Pártvezérek és híres kriminál-listák a tárgyalóteremben

Dél előtt 9 órára volt kitérve a tárgyalás kezdete. Akik azt hitték, hogy élelmese, már reggel nyolc órakor megtöltötték a törvényszék második szekciójának viszonylag szűk tárgyalótermét. A törvényszéki elnök azonban kiirtította a termet, ahová csak speciális jeggyel, szigorú megrostálás után lehet bejutni. A folyosón sorfalat állnak a csendőrök és a detektívek. A teremben, amely így is zsufoltság megtelik, a feszült várakozás hangulata. A hallgatóság soraiban nemzeti-parasztpárti és averescánus politikuskok, ügyvédek, intellektuelek. A védők padján együtt vannak már Pompiliu Ionitescu volt alminiszter, Radu Rosetti, az egyik legkiválóbb büntetőjogász, dr. Pop Ionel képviselő, Stanciu képviselő s a nemzeti-parasztpártnak

Averescu nyilt tárgyalást kíván

— A kérdés, amlyről Averescu marsall beszélni fog, — mondta Rosetti — alkalmas lesz arra, hogy gyújtóanyagként használják ki a mai feszült atmoszférájú helyzetben, amely nemsokban kiönbözik az 1907-es időktől.

vény elé megy. Fényesedő sötétkék ruhában van rajta, a masnra kötött fekete nyakendő érdekes kontrasztot képez fehér szakállával, de előrehaladott korával ig. Lassan, minden egyes szavát lemérve beszél, a zsufolt terem siri esendje közepette:

A marsall ellenzi a zárt tárgyalást. Az elnök rövid, de megértő pillantást vet a szavazóbíróval és elveti a védelem második előterjesztését is, megadva a szót Averescu marsallnak. A marsall felemelkedik helyéről és a bírói emel-

„Nem azért jöttem, hogy védekezem”
— Nem azért jöttem ide, hogy védekezek — kezdi beszédét. — Averescu marsall helye már régen meg van jelöl-

bluzok
csi modellek
EMILNÉL

SCHER & CO
D-ALBA
megkezdődött. Aki
ar elérni, ültessen
az ősz folyamán.
tra díjmentes

megbízható
R szükségletét be-
szerezni, írjon
ajánlatot
IN orb. közer
Si Oradea, Saguna 6,
1912
don saját bódában.

BUTORCSAB
Bémer tér 2

és
ENDEZÉSI
ását

meg mielőtt
enne!
komplett szoba
aszték egész mo-
il butorokban.
emelési árak!
MINŐSEG

telések

November hó 10-én
25. számok alatt
titáni nem lehet.
Igazgatósság

TES
kának montiro-
nyozását és javi-
kiállítás. Som-
n Mania.

RBAN ajour és
mzések fehérne-
Hímzőszalónban
melet.

erem! Rendkívül
es kiszolgálás. A
készítményeim-
j, Calea Regele

zarmazó 29 éves
megjelenésű ma-
részere, aki mér-
fekt román, né-
keresek olyan
6 uri izr. csalá-
né. Válaszokat
dóba kérek.

NT KÖNYVET
ÚJ KELET
N.

Megsemmisítő vereséget szenvedtek a Heimwehrek az osztrák választásokon

A Heimwehr két vezére: Starhemberg és Steidl nem jutottak mandátumhoz

A hitleristák és a kommunisták is kibuktak a parlamentből — A szociáldemokraták nyerték el a legtöbb szavazatot — Schober pártja előretört

Bécs, november 10. Az osztrák választások a szavazók nagyarányú részvételével egész Ausztriában említésre méltó incidensek nélkül folytak le. Különösen a nők szavaztak le nagy számban. Bécsben a szociáldemokraták az eddigi 29 mandátumhoz még egyet szereztek, úgy, hogy az új nemzeti tanácsban 30 bécsi képviselőjük lesz. A keresztényszocialisták a fővárosban 11 mandátumot kaptak és a Schober-párt négyet. A végső eredményt illetően az éjjel 2 óráig beérkezett jelentések alapján keresztényszocialista részről a négy párt várható számarányát a következőképpen jelölték meg: szociáldemokraták 72, keresztényszocialisták 68, a Schober-blokk 13 és a Heimwehr 8 mandátum. Ugyanebben az időpontban a szociáldemokrata párt körében a sajtó munkatársaival a következő valószínű összetétel közöttük: szociáldemokrata párt 74, keresztényszocialisták 66, Schober-blokk 15, Heimwehr 8. Hajnali négy óra 45 perckor a szavazatok összeszámolása megkezdődött. A Burgerland többi kerületéből ugyiszintén Karinthiából az eredmények még nem érkeztek be. A kisebb pártoknak lehet még reményük arra, hogy a mandátum-elosztás második menetében mandátumot szerezzenek. Ezt azonban az eddigi ismert eredmények alapján kizártnak tartják a császárhű néppárt s a kommunisták esetében, mert csak egészen minimális számú szavazatot kaptak a két párt. A kora reggeli órákban is általános a vélemény, hogy a szociáldemokrata párt lesz a nemzeti tanács legnagyobb pártja. A Schober-blokk Alsó- és Felső-Ausztriában és Stájerországban sok szavazatot hódított el a keresztényszocialista párttól.

Bécs, november 10. Még két napig is tartathat, amíg a választási főbizottság szerint Averescu megállapítja és személyesen gyorsabb úton elosztja a mandátumokat. A lakosság szerint megtehető az előkészületeket a nemzetgyűlés összehívására. A Vaugoin-kormány be fog mutatkozni az új nemzetgyűlésben, de addig is valószínűleg előzetesen tisztázni fogják a kérdést, hogy szükséges-e a kormány esetleges újalakítása. Politikai körökben általános a vélemény, hogy Schober pártjának kezében van a helyzet kulcsa. A két nagy párt a szociáldemokraták és a keresztényszocialisták közül egyik sem lehetne kormányképes a nemzeti gazdasági blokk és földművelésügyi 19 mandátuma nélkül, mert nem volna többsége a nemzetgyűlésben.

Bécs, november 10. Egy külvárosi kerületben egy 71 éves házvezetőnő a szavazóhelyiség előtt szavazásra várva szív szélhűdést kapott és kórházba szállításra került. Közben meghalt. Donauwörthben a szavazatok összeszámolása idején a helyiség előtt összegyűlt Heimwehr-tagok és szociálisták között összetűzésre került sor, melynek a csendőrség közbelépése vetett véget.

Bécs, november 10. A választások végleges eredménye: szociáldemokraták 72, keresztényszocialisták 66, Schober-párt 13 és Heimats-blokk 8 mandátum.

Ugyvédi határ-időnapló 1931
Teljes angolvaszonkötésben
480 lej
Vidékre utánvétellel küldi
Lepage, Cluj

Bécs, november 10. Az osztrák választásokon a szavazók 90 százaléka vett részt. A választások legmeglepőbb eredménye, hogy a Heimwehr két puccsista szellemű vezetője: **Starhemberg** herceg, a jelenlegi belügyminiszter és **Steidle**, a Heimwehr volt vezetője, nem jutottak mandátumhoz. Hasonlóan nem jutott mandátumhoz **Waber**, a nagynémetek jelöltje sem.

A leadott szavazatok összegezésénél

hivatalosan megállapították, hogy a legtöbb szavazatot a szociáldemokratákra esett: 1 millió 502 ezer, ami azt jelenti, hogy a szocialisták a szavazatok 48,5 százalékával rendelkeznek jelenleg Ausztriában, míg a legutolsó választásokon ez a százalékos eloszlás 47,3 százalékot tett ki. A növekedés tehát: 1,2 százalék.

A szocialisták után a keresztényszocialisták nyerték a legtöbb szavazatot:

Stere lett az elnöke a beszarábiai nemzeti-parasztpártnak

A beszarábiai nemzeti-parasztpárt elhatározta, hogy megszakít a központi pártvezetőséggel minden érintkezést mindaddig, míg a központ határozatban állást nem foglal a demokratikus eszmék mellett

Kisenev, november 10. A nemzeti parasztpárt beszarábiai tagozata a pártközpont rendelkezésének ellenére megtartotta kongresszusát és szenzációs határozatokat hozott. A gyűlésen a beszarábiai tagozatok nyolcvan százaléka jelen meg és negyven kormánypárti képviselő csatlakozott a határozatokhoz.

Leanca képviselő terjesztette be a következő határozati javaslatot: „A nemzeti parasztpárt beszarábiai szervezetei

a legsúlyosabban elítélik, hogy a Maniu és Mironescu-kormány nem valósította meg a párt programját. A beszarábiai szervezetek a pártvezetőséggel megszakítanak minden érintkezést mindaddig, amíg a pártvezetőség határozottan állást nem foglal a demokratikus eszmék mellett. A szervezetek nem fogadják el Stere Constantin lemondását és őt a nemzeti parasztpárt beszarábiai csoportjának az elnökévé választják“.

Vigyázz!
mert nem minden lémtisztító
Sidal

1 millió 24 ezret. Schober kancellár „Mittelblockja“, mely a gazdasági pártot és a paraszt Landbundot foglalja magában: 298 ezer szavazatot szerzett.

Az önálló Heimwehr-lista 201 ezer szavazatot kapott. Csaknem ugyanennyit kaptak a nemzeti szocialisták: 99 ezer szavazattal és a kommunisták 90 ezerrel; ennek ellenére azonban a fennálló rendszer szerint a két utóbbi párt nem kapott mandátumot.

A töredék-pártok közül az osztrák néppártnak 15.000 szavazatot sikerült elhódítania, míg a császárhű néppárt, mely Wolff ezredessel az élén az osztrák-magyar monarchiának Habsburg jogar alatt való restaurálását tűzte ki céljául, mindössze 160 szavazatot sikerült elérnie.

A kongresszuson Stere is felszólalt. Kijelentette, hogy a szervezet határozatait magáévá teszi és az elnökséget vállalja. A kongresszus már az ő vezetésével hozta meg a pártvezetőséget, amely szerint a beszarábiai képviselők a parlamentben támogatni fogják a Mironescu-kormányt, de ugyanakkor ellenőrzést is fognak gyakorolni a kormányzás felett.

A spanyol kormány a spanyol belügyekben való beavatkozásnak minősítette a letartóztatott Franco repülőőrnagy mellett német szimpátiányilatkozatot

Párizs, november 10. Madridi jelentés szerint a külügyi államtitkárság tiltakozott a német követ előtt amiatt, hogy a G. 38 Junkers repülőgép vezetője commendatore Franco repülőőrnagyhoz inté-

zett levelével beleavatkozott Spanyolország belügyeibe.

A parancsnok a letartóztatott repülőőrnagyhoz intézett levelében sajnálkozásának adott kifejezést, hogy Franco nem

lehet jelen a G. 38 spanyolországi fogadtatásánál, mert fontos tanácsokat adhatott volna a Junkers géptervezés irányítóinak és a gép pilótáinak.

Valamennyi minisztérium úgy döntött, hogy nem lehet tisztviselőket elbocsátani

Nem valószínű, hogy sikerülni fog a költségvetés redukcióját keresztülvinni

Bucuresti—Bukarest, november 10. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyes minisztériumok mellett működő ugynevezett előléptetési bizottságok összeültek, hogy a pénzügyminisztérium utasítására döntenek az egyes tisztviselők fizetésének leszállításáról és a tisztviselői elbocsátások felett. Az összes bizottságok, mintha csak összeheszték volna, úgy döntöttek, hogy a személyzeti ki-

adásoknál nem lehet megtakarításokat eszközölni. Abban valamennyien meggyeztek, hogy az üresedésben lévő tisztviselői állásokat meg kell szüntetni, viszont egy-két minisztérium kivételével valamennyien a tisztviselői elbocsátások és a fizetések redukálása ellen foglaltak állást.

A pénzügyminisztérium ilyen körülmények között meglehetősen kinos hely-

zetbe került. A költségvetésnek 30 milliárd lejre való leszorítása ugyanis nem vihető keresztül a személyzeti kiadásoknál eszközölt nagyobb leépítések nélkül. A tisztviselők viszont kétségbe esetten igyekeznek a kormányt ebben megakadályozni. Ezek a nehézségek általánosan deprimált hangulatot idéztek elő a kormányban. A miniszterek általában nem bíznak abban, hogy a költségvetés 30 milliárd lejre való leszorítása csakugyan megvalósítható.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

Cluj (Kolozsvár), Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.

Betétkeket előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókjai De j, Dicioanmartin, Alba-Julia, Ta rgul Mures, Oradea és Timisoara. (Dés, Dicső szentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár

SAJÁT TOKÉI 143 MILLIÓ LEI

Arthát: intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. urda (Torda), Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Aiud (Nagyenyed), Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Odorheiu (Sz. elyudvarhely) és Cristur (Sz.-Keresztur, Szászrégenvidki Takarékpénztár és Hitel r.-t. Reghin (Szászrégen), Népbank r.-t. Huedic (B.-hunyad.) Szamosujvár Hitelbank R.-t. Gherla (Ezamosujvár).

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Áruraktárai a vasut mellett.

Hotel Luvru

Bucuresti, Strada Carol No. 4.
(a központi postával szemben.)

Szép világos szobák 100 lejtől feljebb. Fürdő rendelkezésre. Hónapos szobák nagyon olcsó árban. Utazó urak kedvezményben részesülnek.

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

November 16 November 16 November 16

A Keren Kajemeth ucai gyűjtést rendez az egész országban

November 16. A Keren Kajemeth ucai gyűjtést rendez az egész országban. A gyűjtés célja a szociáldemokrata párt támogatása és a nemzeti ügyek előmozdítása. A gyűjtés minden városban, községben és faluban megkezdődött. A gyűjtők a lakosságot arra biztatják, hogy járuljon hozzá a nemzeti ügyek előmozdításához. A gyűjtés eredménye a következő lesz: ...

A liberális párt egész vezérkara felvonult a kolozsvári nagygyűlésre

A kormány azonnali távozását és a liberális párt uralomra jutását követelte a kolozsvári nagygyűlés

A volt miniszterek rendkívül élesen támadták a nemzeti-parasztpárt összes kormányzási ténykedéseit — Bratianu Vintila szürke és jelentéktelen beszédet mondott

Duca és Tatarescu baráti jobbot kínáltak a kisebbségeknek

Cluj—Kolozsvár, november 10. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári Magyar Színház az ország legjelentősebb pártgyűlése volt, amelyen a liberális párt nagygyűlése, amelyen a párt vezérkara teljes egészében megjelent. A kolozsvári nagygyűlést egész Erdélyre terjedő propaganda előzte meg, amelynek eredményeként a párt autobuszokon és vasuton az ország összes megyéinek egy-egy delegációját hozta be a nagygyűlésre. Máramarostól Temesvárig minden megyéből 10—12 delegátust hoztak magukkal a megyei pártvezetők, míg a Kolozsvárral szomszédos falvakból 50—50 parasztot hoztak be nemzetiszíni zászlókkal és a községet megjelölő táblákkal. Így azután zsefolásig megtelt a Magyar Színház, sőt néhány falu küldöttsége el sem fért a teremben és a színház előtti téren várta meg, hogy a színházban az előadók befejezzék a szónoklatokat, hogy azután az erkélyről szóljanak a kinnrekedtekhez.

A miniszteri padosor

A színpadon a pártvezérek emelvénye állott, amely megszólalásig hasonlított a liberális kormány parlamenti padosrához. Csaknem valamennyi volt liberális miniszter helyet foglalt a zöld terítővel letakart hosszú asztal mellett. Az enéki helyet Al. Lapedatu volt kultuszügyi miniszter, a párt erdélyi elnöke foglalta el, akinek jobbja a percekig tartó tapssal fogadott Bratianu Vintila foglalt helyet. Duca felöltözött burkolozva Bratianu mellett ült. Jobbra és balra tőlük a volt miniszterek: Dumitriu közlekedésügyi, Mosoiu tábornok Cipriani volt földművelésügyi államtitkár. Gh. Tatarescu, a pártelnökség főtitkára, a Banca Nationala volt kormányzója, Leonte Moldovan, a liberális párt doyenje, az örökös miniszterjelölt, Iancu Nistor, bukovinai miniszter, Inculet volt beszarabiai miniszter, Constantin (Bebe) Bratianu, Chirculescu volt ipar- és kereskedelemügyi miniszter, Anghelescu, az érettségi vizsgák történelmi nevezettségű törvényhozója, azonkívül az egyes országrészi és megyefőnökök, akik közül a legjelentősebb szerepet Jamandi Viktor, a jasi pártelnök tölti be, aki Gheorghe Bratianu kilépése után foglalta el helyét a jasimegyei szervezetben.

Az UER is megjelent

Az emelvény mögött, a színpad mélyén foglaltak helyet a kolozsvári liberális vezetők. Ott volt mindenki, aki Kolozsváron liberálisnak számít, köztük az Unionea Evreilor Románi népes küldöttsége. Csaknem valamennyi tagja megjelent az Unioneának. A delegáció tagjai dr. Jakoby Emil, Lazarovits Max, Rimóczi Jakab és Goldberger Kálmán voltak.

A népszerű szónokok

Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a négyülés lelkes hangulatban folyt le, ami nem utolsó sorban a felvonulatot tömeg jóindulatának tudható be. A jól összeválogatott közönség lelkesen ünnepelte a párt markánsabb vezetőit, így elsősorban Bratianu Vintilát, akit — valahányszor a nevét említették a szónokok — viharos tapsorkánnal ünnepeltek. Az elnökön kívül a tömeg előtt a legnépszerűbbek Mosoiu tábornok, Tatarescu és Duca voltak, akik szemmel láthatólag usztak a népszerűségben, nem kevésbé Inculet, aki mint frappáns népszónok, tagadhatatlan sikerrel tudott hatást kelteni.

Egymásután szónokoltak a volt miniszterek. Valamennyien egykori tárcájuk szempontjából támadták a nemzeti-parasztpárti kormányt. Az egyik szónok a földművelés, a másik a kereskedelem, ipar, közlekedés, iskolaügy, auto-

nóm intézmények jelenlegi adminisztrációja ellen mondott hatalmas filippikát és valamennyien arra a konkluzióra jutottak, hogy a nemzeti-parasztpárti kormány csödbe juttatta az országot és hogy a király át kell adja a hatalmat a liberális pártnak.

Rezervált nyilatkozatok a királykérdésben

Feltűnő volt, hogy Lapedatu megnyitó beszédében nem emlékezett meg a királyról és

a gyűlés a szokásos üdvözlő tóvira-tot sem küldte el az udvarhoz.

Bratianu Vintila egyébként is szürke és lélektelen beszédében említést sem tett a királyról, csak a párt dinasztikus érzéseit hangoztatta, de nem tett említést a két vezérszónok, Tatarescu és Duca sem. A nap hőse ezáltal Tatarescu volt belügyi államtitkár volt, aki remekül felépített, hatalmas retorikai készséggel előadott szónoklatával valóságos frapiprózát hatott el. Tatarescu imponáló megjelenése, orgánusa és fölünyes szónoki tökéletességgel előadott beszéde

A szónokok ostromozzák a kormányt

Féltizenegy órakor nyitotta meg a nagygyűlést Lapedatu, aki beszédében üdvözölte a párt vezetését és az ország minden részéből megjelent delegációkat. Hangsúlyozta, hogy a párt kolozsvári nagygyűlésén felvonult tömeg Erdély egységes óhaját jötték reklámozni: a liberális kormányt, amely egye diül képes megoldani az ország problémáit. Az első szónok Dumitriu volt, aki hangsúlyozta, hogy két éves működése alatt a nemzeti-parasztpárt elvesztette a nép bizalmát. A kormány szétrombolta az ország gazdasági és nemzeti egységét a legkülönbözőbb decentralizációs törvényekkel. Élesen támadta Boila Romulust, aki nyugdíjtörvényével százmilliókat juttatott az esküit nem tett magyar tisztviselőknek.

Mosoiu és a kisebbségek

Mosoiu tábornok a román hadsereg bevonulásáról beszél, amikor ő egy jelentékeny részét vezette a hadseregnek. Maniuc akkor mint a Consiliul Dirigent vezetői működtek és a legfűresabb nyilatkozatokat tették a román hadsereg ellen. Mégis azt hiszik, hogy Nagy-Romániát nem a román hadsereg győztes teljesítményei, hanem a Consiliul Dirigent rendeletei hozták létre. Mosoiu megemlékezik a királyról is, aki fiatal energiájával meg kell hogy oldja az ország problémáit, természetesen a liberális kormány segítségével. Támadta a kormány kisebbségi politikáját.

Mosoiu szerint a kormány olyan kisebbségi csoportokkal is pártolt, amelyek az országot alá akarják aknázni.

A kormány tagjai visszaéléseket követnek el az államkasszával szemben. Nem csak azt követeli, hogy menjen a kormány, de azt is, hogy a legszigorubb szankciókat léptessék életbe velük szemben. Ebben a kérdésben ragaszkodik a párt elnökének egyik deklarációjában leszögezett álláspontjához, amely a legszigorubb retorziókat igéri a visszaélőknek.

A király rosszul van informálva...

Leonte Moldovan szólal fel az elcsitult tapsorkában és néhány érdekes kijelentést tesz. A kormány a legnagyobb gazdasági nyomort idézte elő, amit a királynak figyelmbe kell vennie.

Az a véleménye, hogy a királyt tévesen informálják ezekben a kérdésekben, akik azonkívül is azzal ámi-

eseménye volt a napnak, amely elhomályosította a párt legnagyobb tekintélyének, Ducának sikerét is.

A kisebbségbarát szónoklatok

Tatarescunak és Ducának jutott ki egyébként az a feladat, hogy a kisebbségi kérdésben szögezzék le a párt álláspontját. Ezek a nyilatkozatok természetesen szöges ellentétben állnak azokkal a kormányzati tényekkel, amelyek kitörölhetetlenül maradtak meg a kisebbségi közvélemény emlékezetében és amit az ellenzéki Tatarescu lojális nyilatkozata sem fog elfelejteni. A gyűlésen kétségtelenül megnyilatkozott a liberális párt egysége, amelyet nem ingatott meg sem Gh. Bratianu kilépése, sem Argetoianu visszavonulása. A liberális párt ma is egyetlen ellenzéki pártja az országnak. A vezérkar határtalan ragaszkodással sorakozott fel a pártnak az utóbbi két évben tíz évet öregedett, törődött vezére mellé, aki reszkető hangjával és öreges gyengeségével árnyéka csak a régi, ruganyos és energiatöltött Bratianu Vintilának.

tanak, hogy nem szabad új választásokat emrendelni, mert az forradalmi megmozdulásokhoz vezetne.

Nem igaz, sőt, ezen a választáson nyilatkozta meg igazán a népakarat, mely elsőpörné a nemzeti-parasztpárti demagógiát, hogy a hetvenes kormányzati gyakorlattal rendelkező liberálisokat hozza az ország élére. A király, hogy elődjéhez hasonlóan dicsőséges uralko-

Bratianu három pontja

Utána Bratianu Vintila olvasta fel reszkető hangon rövid és érdektelen beszédét, a regáti és erdélyi románok egyesüléséről és szürkén ismertette a liberális párt programját. Végül három pontban foglalta össze a programot:

1. Nemzeti egység, 2. gazdasági regenerálódás, 3. demokratikus politika az összes osztályok és nemzetiségek számára.

Anghelescu a kormány iskolapolitikáját kárhoztatta. A kormány éppen az iskolákat szinteti be takarékoságból és ezzel a román kultúrát fosztja meg intézeteitől.

Tatarescu támad

Ezután emelkedett szószárra Tatarescu aki frenetikus hatást elért hatalmas szónoklatát azzal kezdte, hogy győnni jön a nép elé. Bünt követett el, mert azt hitte, hogy a nemzeti-parasztpárti kormány üdvös lesz az országra. Igazságos és becsületes politikára gondolt. Most, hogy a Steward-szerződésen és a nemzeti-parasztpárti politikusok hallucinációiban létező Mezőgazdasági Hiteletintézetet keresztül nézi a dolgokat, őszintén kér bocsánatot és felmentést ezért a bűnéért. Mert mit lát. Látja, hogy az ország szörnyű nyomorban él, látja, hogy jogokat tipornak el és márl-holnapra vagyonok emelkednek ki a semmiből. Ugyanakkor pedig a kormány tagjai idegen földeken sétaltatják bölcsességüket. A minisztereket nosztalgias vágyak epesztik. Vágyanak exokus országok, esillogó nők és lámpafény után. Világot látni akarnak és kü-lönkocsijukon rohannak országhatáron át, egész sereg tolmáccsal körül-véve, mert hiszen franciául csak Lugo-sanu tud, ugyanakkor, amikor a paraszt utolsó vagyonkáját árverezik el adóban. Nem segít az országon csak egy radikális változás. A liberális párti kormány, amely programjába vette az összes serelemek orvoslását. Ott van a helyünk, ahol a nyomor, az elnyomottak és szerencsétlenek mellett. Nem a va-

dása legyen, bizalommal kell hogy a liberális párthoz forduljon. Végül felszólítja a tömeget, sorakozzon fel Bratianu Vintila mellé, mert a párt egysége megdönthetetlen. Utolsó szavait Bratianuhoz intézi: ha akad valaki, aki a párt egységét meg akarja bontani, ha van valaki, aki inkorrektégeket követ el: dobja ki a pártból.

Gh. Ciprianu főleg gazdasági kérdésekkel foglalkozik. Támadja a kormány politikáját, amely minden termelési kut-forrást autonóm intézmények alá rendel. Például hozza fel az erdőtermelést, amely az államnak 400 millió hasznot hozott ezelőtt és most ráfizetnek. Ennek az az oka, hogy az adminisztráció fel-emészteti a jövedelmet. Jamandi Viktor, a jasi pártvezér lelkesítő beszédet mond. Jamandi Viktor kitűnő szónok, akinek a liberális korifeusok szerint jövője van a pártban.

Maniu lovagolt az országon...

Nistor szerint a kormány egyetlen jót tett: felvilágosította az ország lakosságát. Támadja Maniut, akinek 1922-ben a liberális párttal való együttműködést felajánlották, de Maniu azzal felelt, hogy ő nem csatlakozik az erő-sökhöz, hanem a gyengékhez, akiknek a nyakukba lehet ülni(?) Constantin Bebe Bratianu patetikus szónoki hévvel tartott hosszú beszédet, majd Inculet beszarabiai miniszter szólalt fel, aki a párt legkitűnőbb népszónokának bizonyult. Inculet már figurájával és zamatos beszarabiai dialektusával is élénk derültséget keltett. „Kacagató kiszólásai” közül különösen a Maniu külföldi utjával kapcsolatos anekdotája keltett derültséget. Maniu — mondotta — két évig lovagolt az országon. Megfájult ugyan az ország dereka is, de vigasztaló, hogy a nyereg Maniut is feltörte és most külföldön keres gyógyulást sé-rüléseire.

Ezután Chirculescu beszélt rendkívül terjedősen. Bonyolított filozófiafejté-ésekbe kezdett, államjogi elméleteket és a politikai pártok létezésének teóriá-ját boncolgatta. Egy pillantás sem gondolt arra, hogy parasztyúlésen beszél, egyenesen az elnöki asztalhoz fordult és a vezérkarnak magyarázta, hogy miért hibás koncepció az a mozgalom, amelyet különböző pártokban a negyven évnél fiatalabbak indítottak meg az öregek félreállítására. Mint hogy a tömeget utantata a terjedős fejtegetés, az elnöki asztal egyre növekvő idegességel hallgatta és Lapedatu elnök többször sugta oda, hogy fogja rövi-debbre a beszédet.

Pasfield

Kijelenttem P. akarok véleményt ismerem teljes son jelentés szövegét hogy Pasfield lord a telen fontosságú tíg-ebbikban Pasfield Simpson jelentésne mely szerint Paleszt sídó földműves csal-ehetőség, csupán Si-on személyes vélen- jelentés többi adati-ber bevándorlás mielőtt a palesztin-tyokak tökéletesen á-

— Erre azt felelt-ordnak, mint tapasz-e kell látnia, hogy sídó földműves csal-én fognak gyökere-ország gazdasági kí-nyonban. Egy ilyen- is újabb bevándorlá-enthet.

A gyarma sürgös vo nyilvánoss

Duca két pontja

A tapsvihar elhalkulása után Oro-mulu, a Nemzeti Bank volt kormány-zója foglalkozott főleg gazdasági kér-désekkel, majd Duca beszélt, röviden két pontba foglalva a kérdéseket. Van többségi és kisebbségi politika. A libe-rális párt maradék nélkül akarja ezeket a problémákat megoldani. Végül lelkesítő beszédében bucsuzott Erdélytől és hívta fel az erdélyi népet a liberális párt támogatására.

Utána Lapedatu zárta be a négygy-űlést, amelyen egyébként határozati ja-vaslatot nem hoztak. A szónokok, mikor a teremben végeztek beszédeikkel, a színház erkélyéről kinnrekedt tömeghez szónokoltak és nagyjából ugyanazokat mondták, mint odabent.

A négygyűlés után bankett volt a New-yorkban, majd a vezetők az iparkamara épületébe vonultak át, ahol résztvettek az ifj liberálisok konferenciájának folytatásán. A volt liberális miniszterek az esti expresszrel utaztak vissza a fővá-rosba.

Az Acti

Pas

London, nove zsidóságának f pette ült össze lagszervezet A küvüli gyűlése, valamennyi tag deg résztvett r William W. M gyűlést Leo Mo aki röviden uta nyomban átadta aki megrendíté az angol kormá lasok lefolyását.

Weizi molój tárgya

— Szeptember mann — tárgyalt vezet részéről dr. gyarmatügyi m lorddal. Már enn tek ezek az urak, Fehér Könyv nag kat fog hozni. volt, hogy a korn nem kíván tény Jewish Agencyvel meg voltam levepé barátságatlanul f Közben a Jewish téseket tett, hogy nácskoszókba és keltezett levélben lyes megbeszélést field azt válaszolta látogassam meg. I tem először a gya a Simpson jelenté még nem volt kész tam állást egy ol szemben, amelyet szelgetés során lo áttekintést nyújtó t és ez alkalomra kat a földhiány pr a palesztinai zsidó tikájára, de ugyan ugy érzi, hogy ta adta vissza a Simps mint amilyen a val

Pasfield

— Kijelenttem P. akarok véleményt ismerem teljes son jelentés szövegét hogy Pasfield lord a telen fontosságú tíg-ebbikban Pasfield Simpson jelentésne mely szerint Paleszt sídó földműves csal-ehetőség, csupán Si-on személyes vélen- jelentés többi adati-ber bevándorlás mielőtt a palesztin-tyokak tökéletesen á-

A gyarma sürgös vo nyilvánoss

— A beszélgetés teizmann — a Simp nezőgazdasági refor ott. Kijelenttem, h adiumában korai vo mitani az ezen kik-zeállításáról, mert te nélkül nem tudh-ish Agency egyáltal-ében lesz-e, hogy egy-üöttműködjék. Loro hogy ez a kérdés e-tnális. Ugyanakkor y a Simpson jelent-nyv tervezetét min- m, de rámutatott a e kell a jelentést el-nt megnyitása el- ni és ezért nem les- t, hogy több nappal-atal előtt mutassa-encynek.

A mező és a zsidó

— Október 15-én ut-tattam Pasfield lo a mezőgazdasági szó. Arra a kérdé vesszük a pénzt a

Az Actionscomité londoni ülése

Weizmann megrendítő beszámolója Passfield lorddal folytatott tanácskozásairól

Weizmann a revizionistákat okolja a Fehér Könyv korai nyilvánosságra hozataláért — Az Actionscomité Weizmann akarata ellenére egyútt tárgyalja a politikai javaslatot Weizmann lemondásáról, ezért Weizmann nem vesz részt a további tárgyalásokon

London, november 10. A világ egész zsidóságának feszült érdeklődése középpontjába került a londoni cionista világszervezet Actions Comitéjának rendkívüli gyűlése, amelyen az AC majdnem valamennyi tagja megjelent és mint vendég résztvevő rajta tanácskozási joggal William W. Mack amerikai főbíró. A gyűlést Leo Motzkin elnök nyitotta meg, aki röviden utalt a politikai helyzetre és nyomban átadta a szót dr. Weizmannnak, aki megrendítő közvetlenséggel tárta fel az angol kormánnyal folytatott tárgyalások lefolyását.

Weizmann megrendítő beszámolója Passfield lorddal való tárgyalásáról

Szeptember 5-én — mondotta Weizmann — tárgyalat először a cionista szervezet részéről dr. Borodetsky és Namir a gyarmatiügyi miniszteriumban Passfield lorddal. Már ennél a beszélgetésnél éreztek ezek az urak, hogy a készülőben lévő Fehér Könyv nagy horderejű változásokat fog hozni. Határozott benyomásuk volt, hogy a kormány ebben a kérdésben nem kíván ténylegesen tanácskozni a Jewish Agencyvel. En magam rendkívül meg voltam lepve, hogy Passfield milyen barátságosan fogadta ezt a két urat. Közben a Jewish Agency nagy erőfeszítéseket tett, hogy mégis bevonják a tanácskozáshoz és egy szeptember 19-én keltezett levélben magam kértem személyes megbeszélést dr. Passfielddel. Passfield azt válaszolta, hogy október elsején látogassam meg. Ez alkalommal beszéltem először a gyarmatiügyi miniszterrel a Simpson jelentésről. Maga a jelentés még nem volt kész s ezért nem foglaltam állást egy olyan dokumentummal szemben, amelyet nem ismertem. A beszélgetés során lord Passfield általános áttekintést nyújtott a Simpson jelentésről és ez alkalommal először tett célzásokat a földhány problémájára, valamint a palesztinai zsidó munkásszervezet politikájára. De ugyanakkor megjegyezték, hogy őrzi, hogy talán kedvezőlebbé billent a Simpson jelentés tartalmát, mint amilyen a valóságban.

Passfield meg Simpson megállapításai

Kijelenttem Passfieldnek, hogy nem akarok véleményt nyilvánítani, mielőtt nem ismerem teljes pontossággal a Simpson jelentés szövegét. Az volt az érzésem, hogy Passfield lord a cionizmust jelentésként fontos ügynek tekinti. A továbbiakban Passfield kifejtette, hogy a Simpson jelentésnek ez a passzusa, amely szerint Palesztinában még huszezer zsidó földműves család telepítésére van lehetőség, csupán Sir John Hope Simpson személyes véleményét tükrözi, mert a jelentés többi adataiból ítélve, egyetlen bevándorlásra sincs lehetőség, mielőtt a palesztinai gazdasági viszonyok tökéletesen át nem alakulnának. — Erre azt feleltem, hogy Passfield lordnak, mint tapasztalt közgazdásznak, kell látnia, hogy éppen ez huszezer zsidó földműves család bevándorlása révén fognak gyökeresen megváltozni az ország gazdasági kihatásai, még pedig bizonyosan. Egy ilyen méretű bevándorlás újabb bevándorlási lehetőségeket teremt.

A gyarmatiügyi miniszternek sürögő volt a Fehér Könyv nyilvánosságra hozása

A beszélgetés tárgya — folytatta Weizmann — a Simpson által felvetett mezőgazdasági reformtervezetre terelődött. Kijelenttem, hogy az ügyek mai adománában korai volna véleményt nyilatkoztatni az ezen kiküldendő bizottság szállításáról, mert a terv alapos ismeret nélkül nem tudhatom, vajon a Jewish Agency egyáltalában abban a helyzetben lesz-e, hogy egy ilyen bizottsággal együttműködjék. Lord Passfield elismerte, hogy ez a kérdés csakugyan még nem tisztázott. Ugyanakkor megjegyezte, hogy a Simpson jelentést, mint a Fehér Könyv tervezetét minél előbb elküldi nekem, de rámutatott arra, hogy törekedni kell a jelentés előbb, még a parlament megnyitása előtt, nyilvánosságra hozni és ezért nem lesz abban a helyzetben, hogy több nappal a nyilvánosságra hozatal előtt mutassa azt be a Jewish Agencynek.

A mezőgazdasági reform és a zsidók

Október 15-én újabb megbeszélést tartottam Passfield lorddal, amelyen ismét a mezőgazdasági reformtervezetről szólt. Arra a kérdésemre, hogy honnét vesszük a pénzt a tervbe veti mező-

gazdasági fejlesztéshez, kijelentette Passfield, hogy e tekintetben nagy nehézségek vannak. Ragaszkodtam hozzá, hogy ebben a kérdésben, mielőtt bármi konkrétum történik, kérjék ki a zsidók véleményét és hangsúlyoztam, hogy a mezőgazdasági fejlesztés előnyeit a zsidók épp oly mértékben kell élvezniük, mint az arabok, minthogy ők Palesztina legnagyobb adófizetői s így természetesen nagy mértékben fognak hozzájárulni a mezőgazdasági reformtervek költségeinek fedezéséhez. Egyébként — mondottam — ennek a fontos ügynek eldöntése alapvetően előkészítést és mélyrehatóbb tárgyalást igényel.

E beszélgetés külső lefolyása után arra következtethettem volna, hogy a kormány nem akarja a nemzeti alap földvásárlásait beszüntetni és hogy a kormány nyilatkozat általában semmi olyant nem fog tartalmazni, ami a cionista or-

A revizionisták javaslatának elfogadása miatt Weizmann nem vett részt a további tanácskozásokon

Szombaton délután meglátogattam Meyir Grossmann ur, a revizionista világ szervezetét alelnökét. Közölte velem, hallotta, hogy a Simpson jelentés már kezében van és a nehéz helyzetre való tekintettel felajánlja segítségét a krízis leküzdésére. Annak a kívánságának is kifejezést adott, hogy betekintesse a Fehér Könyvbe, mert a revizionisták informálni akarják a nyilvánosságot és zavarokat okozhatnak, ha a sajtónak adandó közlemény csak az ő eddigi hézagos információira támaszkodik.

Hétfőn délután csakugyan megjelent egy, a revizionisták által kiadott kommuniké, amely a Simpson jelentésről kedvezőtlen benyomásokat közölt. En az utolsó órában is apelláltam a revizionistákhoz, ne hozzák nyilvánosságra kommunikéjuket, mert nem adom fel a reményt, hogy a kormány nyilatkozatát megváltoztatják és nyilvánosságra hozatalát elhalasztják, ugv. hogy a Jewish Agencynek módjában lesz álláspontját a kormány előtt kifejeznie. Megmagyaráztam Grossmann urnak, hogy a revizionista kommuniké elcsúszott kibocsátása lehetetlenné fogja tenni a Fehér Könyv nyilvánossághozatalának kitolását. Félix Warburg, Frakfurter professzor és más amerikai cionista vezetők is kábel útján kértek arra, igyekezzem a Fehér Könyv nyilvánossághozatalát okvetlenül elhalasztani. A revizionista kommuniké megjelenése után azonban ez már lehetetlen volt.

Az angol kormány két útja

Dr. Weizmann ezután arról a változás-

A revizionisták kommunikéje miatt lehetetlen volt elhalasztani a Fehér Könyv nyilvánosságra hozását

Weizmann ezután meglehetősen szavakkal méltatta Dugdale kisasszony, Balfour lord unokahúgának érdemeit, aki lelkes odaadással védelmezte nagybátyjának örökségét, a Balfour-deklarációt, valamint báró Edmond de Rothschild erőfeszítéseit, amelyek elcsúszott napokban a cionizmus érdekében tett. Dr. Weizmann végül bejelentette, hogy lemond a cionista szervezet elnöki tisztségéről. Dr. Weizmann jelentése után az Aktions Komité elfogadta a revizionisták ama javaslatát, hogy Weizmann lemondását egyidejűleg tárgyalják a politikai helyzettel, mire Weizmann kijelentette, hogy nem vesz részt az Aktions Komité további tárgyalásain. Ezen nyilatkozat után dr. Weizmann elhagyta a termet. Harry Sacher közölte, hogy a parlamentáris szokásoknak felel meg az, hogy a lemondott elnök nem vesz részt a lemondása felett folyó vitában. Az Aktions Komité ennek ellenére is elhatározta, hogy kérésintéz Weizmannhoz, legyen jelen a vitánál, minthogy bizonyos politikai kérdéseknél szükség lehet az ő felvilágosítására.

A cionista munkáspárt bizik az angol Labor Partyban

Ezután Kaplanski a cionista munkásszervezetek politikai tevékenységéről referált és közölte, hogy az angol munkáspárti képviselők nagyrésze barátságos érzelmekkel van eltelve a cionizmus

szágépítő munkát megakadályozhatja. Titokban azonban mégis az volt az érzésem, hogy komolyabb dolog lóg a levegőben, mint amire Passfield célzott.

Passfieldnek már nincs módjában változtatni a Fehér Könyvön

Október 17-én kaptam kézhez a Simpson jelentést és a kormány-nyilatkozat autentikus szövegét, éppen amikor lord Readinggel és James Rotschilddal tanácskoztam ebben az ügyben. Minthogy hát vége volt, így a dokumentumok nyilvánosságra hozatala előtt már nagyon kevés idő állott rendelkezésre tanácskozási céljaira, arra kértem Passfield lordot szombaton este, hogy fogadjon másnap vidéki birtokán. Lord Passfield azt válaszolta kéresemre, hogy az ügyek jelenlegi stádiumában nincs már módjában bármilyen változtatást eszközölni a Fehér Könyvön.

ról beszélt, amely a nem zsidó sajtó maga tartásában a Fehér Könyv megjelenése után bekövetkezett. Közvetlenül a nyilvánossághozatal után a sajtó vagy semlegesen, vagy barátságosan fogadta a kormány-nyilatkozatot, de csakhamar egy szemellátható változás következett be a sajtó hangjában.

A kormány magatartására vonatkozólag a jövőre nézve két lehetőség van: vagy a visszavonulás útjára lép és egy magyarázó nyilatkozatot fog kiadni, vagy pedig ragaszkodik fog kiadni, vagy pedig ragaszkodik fog a Fehér Könyvben lefektetett politikához. Az Actions Comiténak kell döntenie afelett, hogy milyen lépéseket tesz mind a két esetben.

A Jewish Agency kérte a mandátumbizottságtól a kérdés tárgyalásának elhalasztását

A Jewish Agency az éppen Genfben időző népszövetségi mandátumbizottsághoz azt a kérelmet intézi, hogy a Palesztina-kérdésnek november 17-re kitűzött tárgyalását halasszák el, mert az idő rövidsége miatt lehetetlen megfelelő memorandum választolni a Fehér Könyvre és a Simpson jelentésre. Meg van a lehetőség annak, hogy kikérjük a hágai nemzetközi bíróság véleményét arról, vajon a Fehér Könyv nincs-e ellentmondásban a mandátumszerződéssel.

A Fehér Könyv reakciója az angol zsidóságnál a megelégtelt Palesztina-munkában nyilatkozott meg. Remélem, hogy az összes többi országokban is bátran és fokozott lelkesedéssel fogják tovább folytatni a cionisták a munkát.

A mizrahisták az Actions Comité összes tagjainak lemondását követelik

Az Aktions Komité márnapi ülésén Diesengoff telavivi polgármester, Farbsztejn lengyelországi mizrahista képviselő és az ugyancsak lengyelországi dr. Hindes javaslatot nyújtottak be, hogy a Jewish Agency ekzekutívájának összes tagjai azonnal mondjanak le és a politikai munka továbbfolytatására egy ideiglenes bizottságot küldjenek ki. Farbsztejn képviselő a javaslatot azzal indokolta, hogy nincs egyetlen tagja sem az Aktions Komiténak, aki ne azonosítaná magát dr. Weizmann lemondásával.

A vita során a munkáspárti A. K. tagok azt kívánták, hogy a gyűlés nagyobb gondot fordítson arra, miként lehetne a telepítési munka fokozására új eszközöket és utakat találni, mert cél talán arról vitatkozni, hogy ki a felelős a cionizmus jelenlegi kríziséért. Diesengoff polgármester kijelentette, hogy a jelenlegi ekzekutive nem élvezi a palesztinai zsidó lakosság bizalmát. Ennél a kijelentésnél több palesztinai delegátus élénken tiltakozott, mire Diesengoff módosítani volt kénytelen kijel-

entését.

I. Naiditsch ugyancsak a politikai bizottság kiküldése mellett foglalt állást.

A revizionisták megindokolták a kommuniké kibocsátását

Meyir Grossmann (revizionista) kijelenté, hogy a Weizmann által perhorreszkált kommuniké egy helyes pillanatban alkalmazott helyes lépés volt. A revizionisták célja az volt, hogy a sajtó idejében ismerje meg a Fehér Könyv zsidó interpretációját és hogy a cionisták figyelmét is felhívja a Fehér Könyv veszélyes pontjaira. Az új ekzekutív megválasztása nem tisztán akadémikus probléma. Az eddigi szisztéma nemcsak politikai téren, de a kolonizációs, pénzügyi és szervezeti munka terén is teljesen összeomlott. Mi értelme volna megállapítani a Simpson-jelentés előnyeit a Fehér Könyvvel szemben. Mi célja volt dr. Ruppinnak, amikor sir John Simpsont üdvözölte és bizonyító anyagát átadta neki, ahelyett, hogy a gyarmatiügyi hivatal emisszionáriusával minden együttműködést megtagadott volna. Az ekzekutív ama készsége, hogy kompromisszumot kössön a kormánnyal, nagy veszedelmet jelent. Azok a kis eredmények, amelyeket a cionista ekzekutív az utolsó hetekben elért, bizonyítják azt a revizionista állítást, hogy egy energikusan keresztülvitt politikai offenzíva eredményes lehet. A cionista vezetőségben bekövetkező változás demonstráció lehetne arra, hogy a zsidó nép el van határozva tovább folytatni a harcot jogaiért.

„A Fehér Könyv a Weizmann szisztéma összeomlását jelenti“

Grossmann ezután határozati javaslatot olvas fel, amely leszögezi, hogy a Fehér Könyv nem jött váratlanul, hanem a korábbi kormányok politikájára épített lassu fejlődésnek eredménye. A cionista ekzekutív szisztematikusan fedezte ezt a politikát és a jelenlegi krízis a Weizmann szisztéma tökéletes összeomlását jelenti. Dr. Weizmann lemondása ennek az összeomlásnak beismérése. Az Aktions Komité ezért el kell fogadja a lemondást, de az ekzekutívának is, amely szintén felelős az összeomlásért, le kell mondania. A legközelebbi kongresszusig, amelynek legkésőbb februárban össze kell ülnie, egy interimáris bizottság vegye át az ügyek vezetését. Ha a szervezet vezetőségében nem következik be változás, egy revizionisták kénytelenek lesznek eddigi magatartásukat a szervezettel szemben revídiálni.

A revizionisták három követelése

A Fehér Könyv nyomán szükségessé váló lépések tekintetében a revizionisták a következőket javasolják:

- 1. A cionista szervezetnek vissza kell ltasítania a Fehér Könyvet, mert ellentmondásban van a mandátummal és ezért nyilvánosságra hozatala törvénytelen aktus volt a kormány részéről.
2. A cionista szervezetnek meg kell tagadnia minden együttműködést a tervezett palesztinai törvényhozó tanácsal ugyanilyen magatartást kell tanúsítania a Jewish Agencynek is.
3. Tiltakozni kell a Népszövetségnél.

Lassu volt a kolonizáció tempója

A munkáspártok részéről dr. Arlosorov sajnálatának adott kifejezést afelől, hogy az utolsó tizenkét évben csak 100 ezer és nem 1 millió zsidót telepítettek le Palesztinában. A cionizmus egész másként állana, ha a kolonizáció tempója gyorsabb lett volna. Berl Katzenelson rámutat arra, hogy a korábbi angol kormányok ugyancsak ellenségesen állottak a cionizmussal szemben.

Az Aktions Komité ülése előreláthatólag 8-10 napig fog tartani.

Megjelent az új Galsworthy

- a világhírű író legújabb műve: A szent ember I-II. . . ára 245 lej, ugyancsak most jelent meg:
Jock London: A vén halász meséi . . . ára 95 lej,
Drasche Lázár A.: Amyi . . . ára 204 lej,
Földi Mihály: Mámorosok I-II. . . ára 238 lej,
Theodor Dreiser: Amerikai tragédia I-II-III. . . ára 612 lej,
a 3 hatalmas kötet
Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

Széljegyzetek a 10-ik erdélyi konferenciához

Irta: Dr. Nébel Ábrahám (Szalonta)

(Befejező közlemény)

Nos hát, mindezek ismeretében egyszerű a többség problémájának megfigyeltése, a további fejlődés új akadályának a kiküszöbölése. Am e megoldás két tételből áll. Eme „Tónaj káful”, e kettős tétel egyike: az Erecre tartozó rész, adva van teljes egészében. Espedig: adva van, mint személyi adalék, az *Innucht*, a fokozott mérvű belső, természetesen szaporodás; adva van továbbá mint tárgyi adalék, az a 400 ezer dunam kolonizálásra váró rezervaföld, amelyről dr. Hantke beszámolt, az egyedüli megnyugtató, pozitív momentum az egész Hantke-referátumban, ami nem hipotézis, nem „pósát”, hanem fix bázis, amire alapozni lehet.

Ezen két adottság közötti szubordinált összefüggés, ok és okozati kapcsolat annyira nyilvánvaló, annyira magától értetődő, hogy nem szorul bővebb kifejtésre. Megoldási kettős tételünknek a második azonban: a praemissája, a „chuc-la-arec-i” része, „bőjedem nitánu”, az kizárólag a mi kezünk ügyében van. Tiszta a galuth zsidóságának eber lelkiismeretén s kötelességtudásán mulik hogy az említett két adottság között szoros organikus viszony létesüljön: a galuth magatartása dönti el, vajjon ez a megoldási teória praktikus valósággá válik-e avagy sem. Ami áldozatkészségünket ami anyagi, pénzügyi erőfeszítéseink, a mi lelkesedésünk és a mi tudatos akarásunk a mi bizalmunk és a mi fokozott munkánk az egyedüli kritériumai, biztosítékai a palesztinai mű sikerének. A mi meg nem torpadásunk, a mi szüntelen frontális őrszolgálatunk, a mi tántoríthatatlan kitartásunk, ok azok az emeltülők, a lendítők, akik, működésbe hozhatják emez ökonomiailag s politikailag egyaránt jelentős ideálnak: az *auto-majorizálódásnak* egyszerű mechanizmusát. „In tászu eth hadavar haze im téhalu eta.” Es ha emez említett kritériumok s biztosítékok, emeljük s lendítők a roka és a többi bennük rejő, belőlük folyó „chuc-la-arec-i” adottságok s posztulátumok valóban megmozdulnak a zsidó szívekben s utrakelnek és „megteszik a maguk dolgát azt, hogy előharcos csapatként vonulnak előre az Ur akarata szerint”: ugy amint ezt a mandatárius hatalomtól függő mai helyzetünk diktálja. „Vöavar lachem kal chalu et hajardim ha emez előharcos csapatteink valóban átkelnek, átjutnak a Jordánra és ott harcognak egy „pleisto-genetika” előmozdításáért és segítésnek előteremteni, kitenyészteni egy bennszülött zsidó többséget, rátelepítvén, belegyökereztetvén eme autocton majoritást mindama meg hódított, igába tört, kolonizált földekre, mik rendelkezésünkre állanak, akkor: „Ad horiso eth ojavv mipánév” akkor elültetik ellenségeinket magunk elől, akkor el van távolítva a mérgező a serelemes migráció-paragrafusnak: akkor az egész Fehér könyv és az összes leendő veké szelidülnek számunkra. Es akkor: „Vönájthá haarec hazoth lachem laachuzá”: az az országrész a mi örökös birtokunk lesz az Örökkévaló rendelkezése umijisráél: akkor tisztán állunk Istenünk és nemzetünk, unokáink s a zsidó jövő előtt, mert eleget tettünk kötelességeinknek, mert szilárdan, kitartóan, hősiességgel állottunk a nehéz történelmi idők válságos napjaiban.

Nem csupán abban merül most ki minden feladatunk, hogy a Keren Hajjeszónak rendelkezésére bocsátjuk a megfelelő összeget a további 400.000 dunam kolonizálására és ezzel nagyszerű munkaalkalmat teremtünk a chalucok számára. Mindez nem elég az üdvösséghez, hanem szilárd egzisztencia-bázisokat kell teremtenünk a családalapítások számára. Es pedig minél többet és minél előbb. Ez becsületbeli kötelességünk. Nemzetünk becsületének tartozunk vele. Nem szabad hogy akadjen többé Erec Jisraeleben olyan házasodni kész nőfelnő chalu vagy hajadon halucak, akik a labilis egzisztencia gátol ebben a legszentebb — ma ez kell legyen legszentebb célunk — s legszébb hazafias szándékában, a gyökeresítésben. Es nem szabad, hogy fiatal házaspárok az egyke rendszerre legyenek kénytelenek berendezkedni csupán azért, mert stabil elhelyezkedés hiányában képtelenek több gyermeket felnevelni, — miként ez, fájdalom, ma divik künn. Ez abszurdum. Hanem oda kell hatni, hogy minden chalucár stabilitáshoz, földhöz jutva, maga hozza világra és a maga portáján nevelhesse fel a maga házi „minján”-ját. Ez az a bizonyos „Erváth haarec”, itt van Achilles sarka a Jisuv politikai fejlődésének, ezen a védtelen pontján sebezhető legkönnyebben véresre ugy arab, mint angol részről.

Ezt az ideát: az *auto-majorizálódást*, a jelenlegi Jisuvnak önmaga által való többségbe jutását, mint megtámadhatatlan, sebezhetetlen előfeltételt a nemzeti

otthonnak, kell a Keren Hajjeszónak zászlajára írni, midőn legközelebb megkezdí idei kampányát. Enek az észszerű, világos egészséges koncepciónak az egész komplexumát s horderejét fel kell göngyöltetnie mitingjein; ezt kell hangoztatni a Keren Hajjeszón-akció bonyolítóinak hallgatóságai előtt, érdeklődésüket felkelteni az új feladatok iránt és meggyőzni az új célok üdvös voltáról az egész számbajöhető zsidóságot szerzte az egész világon.

— Am nem a nagydobon — a világsajtó kúrtharsonáin — hogy felbredjenek bele a „szomszéd” és a „földesur” és esetleg ez ellen is új fondorlatokat agyaljanak ki a Fehér könyv urai, hanem a violin „é” hurján, — mitingek meghitt együttésen — hogy csak a mi szívünk hangszekrénye rezonáljon bele. Vagyis, ugy kezeljük a restingált immigráció ez an-

títizését, mint valami nemzeti revans-eszmét (a Fehér könyvét), azaz, hogy minél többet gondoljunk rá, minél többet dolgozzunk, cselekedjünk annak jegyében, de minél kevessebbet beszéljünk róla a nagy nyilvánosság előtt.

Ez a meggyőződés pedig, azt hiszem, nem lesz nehéz. „Ki károv élecha hadavar, mert hisz nagyon is kézen fekvő: „böfichá uvilvacha láaszotho, amit nemcsak az ész, de a szív is hamar kész akceptálni, ami mégis csak a legfontosabb a sikeres eredményre nézve. De maguknak a Keren Hajjeszón urainak is kapóra jöhet egy új jelszó, egy hangzatos Schlagwort, amellyel „hadjáratát” a siker jegyében megkezdheti. Tehát: „Vözoth hatoráh aser szám Moseh lifré böné jisraél!” Ez az új vezérszó: Auto-majorisierung, Innucht, legyen az az új hódító Tan, amelyet vezéreink Izrael chuc-la-arec-i fiait elé terjesszenek.

Es énnekem erős a gyanum, hogy Izrael fiait, „Rachamanim böné rachamanim, maaminim böné maaminim” ezek a szívükkel gondolkozó s agyukkal érző, megértő, hívó s ráérző gyermekek, ennek az új tannak az igazságára s üdvözítő voltára is ráéreznek és erre az új tórára is egy szívvel, egy lélekkel fogják rámondani: „Náaszeh vönismá”, „Mindent megteszünk, engedelmeskedünk”.

Macdonald és Snowden cáfolják, hogy a munkáspártban egyenlenségek volnának

Az új londoni lordmayort hagyományos ünnepek között kísérték beiktatásra

London, november 10. Macdonald és Snowden politikai manővernek minősítik azokat a híreket, hogy a munkáspártban egyenlenségek lennének.

London, november 10. Az új londoni lordmayort ma délelőtt a hagyományos ünnepi menet kísérte a Guild Hallba esküdtételre.

Az 1215 óta évente megismétlődő ünnepi

körmenet London legnagyobb látványosságja. Ma is óriási közönség nézte végig. Este a Guild Hallban avatási lakoma lesz, amelyen Macdonald miniszterelnök tart beszédet.

A City aranyéveszűzőket bocsátott rendelkezésére és a céhek is számos arany éremet, hogy méltóképpen kifejezessék jutathassák a lakomán a City gazdagságát.

Kitört a harc a romániai gyáripar és a biztosító intézetek kartellje között

A kartell nem hajlandó olcsóbb biztosítási díjakat számítani, de sem kartellen kívüli, sem a külföldi nagy biztosítóknak nem engedi át az öt milliárdos gyári biztosítási üzletet

Cluj-Kolozsvár, november 10. A romániai gyáriparosok körében néhány hónappal ezelőtt akció indult meg a gyári biztosítások centralizálása érdekében, vagyis a tűz- és betöréses lopás elleni biztosítás olcsóbbá és megbízhatóbbá tételére. Enek az akciónak különösen két indítóoka volt. Elsősorban az, hogy a belföldi biztosítóintézetek különféle kartellirozások segítségével olyan magas díjakat vezettek be, a gyári biztosítások terén is, amelyek súlyosan nyomták a minden vonalon racionalizálni kezdő gyári ipart.

Az első lépést ezen a téren a nagyszabású gyáriparosok tették meg és az eredmény máris meglepő volt, amennyiben — habár a biztosított összeg csak néhány

százeleddel — a biztosító kartell díjtételeinél 20-25 százalékkal olcsóbb díjakat sikerült elérniük a kartellen kívüli intézeteknél. Ilyen kezdet után természetesen volt, hogy a mozgalom terjedni kezdett és a gyárvállalatoknak a biztosító intézetekkel való elégedetlenségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy első felhívásra több mint ötmilliárd lej értékű gyári biztosítást jelentettek be a nagyvállalatok olcsóbb díjtételű, erősebb garanciájú, valamint a kárlikvidálás szempontjából is előnyösebb feltételi biztosításokra való konvertálás céljából.

A gyáriparosok szövetségének bukaresti vezetősége megindította a tárgyalásokat egy a kartellenbelüli, mint a kartellen kívüli intézetekkel ennek a nagy-

Spanyolnátha, torokgyulladás és meghülés ellen véd

Panflavin PASZILLA

szabású üzletnek a lebonyolítására, amelynek a díjtételek évi 20 millió lejt tenének ki. A gyáriparosok előterjesztették a kívánásukat és október 20-ig kértek választ, illetve ajánlattételt. De már a tárgyalások első fázisa konfliktusra vezetett, amennyiben a biztosító intézetek egymás között folytatott megbeszélések eredményeképpen elhatározták, hogy nem tesznek ajánlatot a gyáriparosok által előterjesztett feltételek mellett.

A kartellintézetek arra az álláspontra helyezkedtek, hogy ilyen nagyértékű biztosítás elvállalására a kartellen kívülálló kisebb pénzintézetek egy sem vállalkozhatnak és így a kartellbiztosító intézetek ugyszólván kizárólagos ajánlattevőknek tekinthetők és mint ilyeneket, nem hajlandók az érvényben levő díjakból és feltételekből engedni.

A gyáriparosok a maguk akcióját az egész romániai biztosítási probléma reformálásának szempontjából is szükségesnek és közérdekűnek látják és tovább folytatják a tárgyalásokat a kartellen-kívüli csoportokkal és vezető külföldi érdekeltségekkel.

A szovjet ajánlatot tett a csehszlovák kormány-nak talpfa szállítására

A csehszlovák fatermelők tiltakoznak a dumping ellen

Prága, november 10. Egyik közgazdasági lap közlése szerint a szovjet ajánlatot tett Csehszlovákiának az államvasutak részére talpfa szállítására.

A csehszlovák erdőki-termelők szövetsége arra kérte a kormányt az ajánlat kapcsolatban, hogy azt okvetlenül utasítsa vissza, mert az orosz árak olyan alacsonyok, mint a Csehszlovákiában kitermelt fa nyers termékéi költ sége. Ha megindulna a talpfaimport Oroszországból, ez a csehszlovák fatermelők menthetetlen esődjét jelentené.

A Do X. elstartolt angliai útjára

A La Manche-csatorna felett kedvező az időjárás

Amszterdam, november 10. A Do X. ma átrepült Amszterdam felett és körrepülést végzett a Zuider tó felett.

Délben háromnegyed tizenkettőkor a gép a Benuse sziget közelében motorhiba miatt kényszerleszállást végzett, de egy óra múlva a hibát kijavították s a gép újra a magasba emelkedett s az Északi tenger feletti utat megkezdte.

A Do X. repülőgépet a késő délutáni órákban várják Angliába.

London, november 10. A Do X. német óriásrepülőgép ma reggel egy negyed kilenckor elindult a schellingwoudei légi kikötőből angliai útjára. Az angol partok mentén és a La Manche csatorna az időjárás kedvező és a látási viszonyok is megfelelőek. A Do X. utközben állandó rádióösszeköttetést tart fenn a calsheti repülőtér rádióállomásával. Az óriásrepülőgépet nagy tömeg várja a repülőtéren.

A német sörgyárak megrövidített munkaidővel akarnak dolgozni. Berlinből jelentik: A berlini vezető sörgyárak azon igyekeznek, hogy a munkaidőt heti öt napra csökkentés. Az erre vonatkozó tárgyalások a szakszervezeti vezetőkkel már meg is kezdődtek. Azon igyekeznek, hogy a munkanélküliek egy részét ismét foglalkoztassák. Ennek előfeltétele azonban, hogy a szakszervezetek járuljanak hozzá a béreknek valamilyen formában való kiegyenlítéséhez. A szakszervezetek álláspontja eddig ebben a kérdésben ismeretlen.

A régi osztrák és magyar járadékok szabályozása. Párizsból jelentik: A régi osztrák és magyar háborúelőtti adósságok rendezésére összeült konferencia tegnap adta ki hivatalos közléseit. Eszerint az egyes államok között megállapodás történt, amelynek ratifikálását az egyes kormányok elé terjesztették. A konferencia 1930 december elején újra össze fog ülni, hogy a közben megtörtént ratifikálásokat tudomásul vegye és hogy a még függő kérdéseket elintézzék.

DVAKODJATOK ES VEDEKEZZETEK BELÉLEGEZVE A VALDA PASTILLÁK

PERTÖTLENÍTŐ EMANÁTIÓT MELYEK, BELÉLEGES ÁLTAL KÖZVETLEN MATHASSAL VANNAK A LEGŐ SZERVENRE

A TOROKFÁJDALMAK ÁSTMA, MEGHÜLÉS ÉS NÁTHA MINDEG MATHÁ SOSAN ELKEZHEZTŐN EZEN KIVÜNŐ ANTISEPTIKUS SZER ÁLTAL

MINDEG LEGYEN KEZNEK EGY DOBOZ

VALDA PASTILLA

A DOBOZ FAC-SIMILJE

KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERHÁZBAN

Kedd, 1930

Uj Kelet
bansági
Főszerkesztő
Felelős szerkesztő
Bukarest
Hátszegi
Ülkéink utá
megjelöl

Változók
pestről jelentik
időjárásprogne
időjárás vár
telváltozással.
ten ma délben

Nem köt
egyzenényt. S
losan cáfolják
olasz-bolgár k
tésére vonatko

Válságos
zsidó hitközség
zsidó hitközség
annyi válságo
met kritikus
hogy a szefá
sem a törvény
zés önálló alai
ennélfogva gal
különféle alut
a köserveségét
sét és ezzel es
teszi a nagyhi
mi forrását. A
rés és beigért
hunynak ezen
elés felett ugy
írott és biztos
kell nézze ezt
káros hatása r
zik, hogy a r
duzia fizetni é
dozatokkal fen
bezárni lesz k
mek marad így
a hatóság nem
mekadályozn
élelt.

Ruhaszto
vából jelentik:
dig nagy szük
knek. A bols
lóját a szovjet
ünnepeletni.
moszkvaiaknak
sor ruhaüzletet
kommunisták é
sárolhattak.
alatt ugy megr
teljesen kifogy

Borzalmas
ban. Párizsból
gyár gépműm
fént. A munkás
töttek. Munkák
telen felrobban
munkást a szil
munkás súlyos
állapota remén

Meghalt a
éves fia. Lond
si szerényházb
ban Patrick H
előtt irataival
szíam ikerpár
tán világhírű
gyont szerezt
meg, két egymá
tek és megnösi
el: Adele és S
napját az egyi
három napot a
és ilymódon élt
tüket. Az egyik
nek II. a más
gyermeké szül
teljesen rendez

Borzalmas
tatta fel szert
Berlinből jelen
kosság történt
városban. Egy
éves kocsis és
éves újságího
órásmestert egy
tására. Ez a l
Stolbe menass
hogy az órásm
ismerkedett. Ki
férfi megeléré
leány azonban
az órást gyilk
különben kéz
leány egy este
lakására, amely
vés előtt észre
brich által bez
tak be a gyilk
az órára. Rett
Ulbrichnak mi
nia magát a gy
gényt már-már
mikor a leány
jelentette, hogy
kor majd ő fog
nyáját. Erre az
vetették macul
is megölni k
után magukat
készenlést s eg
vándorol. Re
ra: a r
őket és m...

HIREK

Az Uj Kelet az egyetem erdélyi és bansági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felölts szerkesztő: Jambor Ferenc
Bukarest szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Olákeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— **Változókéony időjárás várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint változókéony időjárás várható lenyegtelen hőmérsékletváltozással. A hőmérséklet Budapesten ma délben 13 fok Celsiusus volt.

— **Nem kötötték olasz-bolgár katonai egyezményt.** Szófiából jelentik: Hivatalosan cáfolják a külföldi lapoknak az olasz-bolgár katonai egyezmény megkötésére vonatkozó híreit.

— **Válságos helyzet a kolozsvári ort. zsidó hitközségben.** A kolozsvári ortodox zsidó hitközség, mely az utóbbi időkben annyi válságon ment keresztül, most ismét kritikus helyzetbe került az által, hogy a szefárdoknak csoportja, melyek sem a törvény, sem miniszteri rendelkezés önálló alakulatnak nem ismert el és ennélfogva gabellaszedési joga nincsen — különféle átlutakon mégis gyakorolja ugy a kösevárgást, mint a köserinus kimérését és ezzel csaknem teljesen illuzóriussá teszi a nagyhittközségnek ezen főjövédalmi forrását. A hatóságok számtalan kérés és beígért intézkedés dacára szemet hunynak ezen a törvényt kijátszó visszaélés felett úgy, hogy a hitközség minden iránt és biztosított joga ellenére tétlenül kell néznie ezt az aknamunkát, melynek káros hatása most már abban jelentkezik, hogy a hitközség tisztviselőit nem tudja fizetni és valószínűleg a nem adozatokkal fenntartott elemi iskoláit is bezárni lesz kénytelen. Öt-hatszáz gyermek marad így iskola nélkül azért, mert a hatóság nem tudja, vagy nem akarja megakadályozni egy törvénytelen visszaélést.

— **Ruhasztoztatás Moszkvában.** Moszkvából jelentik: A moszkvai lakosság eddig nagy számban volt a ruházati cikkeknek. A bolsevik forradalom évfordulóját a szovjetkormány azzal akarta megünnepeltetni, hogy ruhát juttatott a moszkvaiaknak. Éjszakáról reggelre egész sor ruházlelet nyitottak meg, amelyben kommunisták és nemkommunisták is vásárolhattak. A ruházleleteket egy nap alatt úgy megrohanták, hogy a készletek teljesen kifogytak.

— **Borzalmas robbanás egy párizsi gyárban.** Párizsból jelentik: A roeni Magzgyár géptermben súlyos robbanás történt. A munkások a jégkompresszort töltötték. Munkaközben a kompresszor hirtelen felrobbant. A gépmestert és egy munkást a szilánkok megölték. Három munkás súlyosan megsebesült. Egynek állapota reménytelen.

— **Meghalt az egyik szíáni iker 80 éves fia.** Londonból jelentik: Egy kanadai szíáni házban meghalt 80 éves korában Patrick Henry Bunker, aki halála előtt iratival kimutatta, hogy a híres szíáni ikerpár egyikének fia, akik miután világhírű utakon jelentékeny vagyont szereztek, Amerikában telepedtek meg, két egymás mellett levő farmot vettek és megnevezték. Két nővér vettek el: Adele és Sally Yates. A hét három napot az egyik iker házában, a másik három napot a másik házában töltötték és egymáson érték megosztott családi életüket. Az egyik ikernek, Chang Bunkernek II. a másiknak Jig Bunkernek tíz gyermeke született akik valamennyien teljesen rendes testalkatúak.

— **Borzalmas rablógyilkosságra bízta fel szertetőjét egy tizenöt éves lány.** Berlinből jelentik: Borzalmas rablógyilkosság történt a napokban a német fővárosban. Egy Stolpe nevű huszonkét éves kocsis és Benzinger huszonhárom éves újsághordó meggyilkolták Ulbrich őrásmestert egy tizenöt éves lány felbujtására. Ez a lány, Neumann Erzsébet, Stolpe menyasszonya volt. Elhatározták, hogy az őrásmestert, akivel a lány megismerkedett, ki fogják rabolni. A két férfi megelégedett volna a rablással, a lány azonban ragaszkodott ahhoz, hogy az őrást gyilkolják meg, mert félt, hogy különben kézrekerülne. Ezután a lány egy este randevúra ment Ulbrich lakására, amely a boltból nyílt. Lefekvés előtt észrevétlenül kinyitotta az Ulbrich által bezárt boltajtót. Ezen löpöttek be a gyilkosok. Rávetették magukat az őrára. Rettenetes dulakodás támadt: Ulbrichnek mindig sikerült kiszabadítania magát a gyilkosok kezéből. A két legényt már-már elhagyta a bátorsága, a mikor a lány felkapott egy baltát és kijelentette, hogyha a férfiak gyávák, akkor majd ő fogja beverni Ulbrich koponyáját. Erre azután a férfiak ismét rávetették magukat az őrára és sikerült is megölniük. A borzalmas gyilkosság után magukat vittek nyolevan márká készpénzzel és egy csomó órát. Másnap elvándoroltak. Redel aluba és itt bujtak rá, a rablásban a lányban kézrekerítette őket és miután ajukait Berliube szállította

A Themse kilépett medréből és elárasztotta London külső városrészeit

Az Odera alsófolyásán elmúlóban van az árvízvesztély

London, november 10. A Themse kilépett medréből és elárasztotta az alacsonyabban fekvő külső városrészeket. A Westminster kerületben is több helyen két méter magasan áll a víz.

Az Eszaki tenger dagálya a teli hold miatt újabb víztömegeket nyom fel a Themse-torkolat felé s a helyzet rosszabbodására van kilátás. Putney és Limehouse városrészekben talajvíz lépett fel s a tűzoltóknak sok dolguk akadt a pincékben felgyülemlt viz kiszivattyuzásánál.

Számos lakást ki kellett üríteni. Sokan pusztá kézzel fogtak angolnákat. A lakosokat állandóan rádióon értesítik az emelkedő vízállásról.

Berlin, november 10. Az Odera alsó folyásán az árvízvesztély mulóban van. Steint már nem fenyegeti az árvíz. A kedvező szélviszonyok a hatalmas víztömegek lefolyását az egész alsófolyás mentén siettetik s ennek köszönhető a veszély elmulása. A középső folyáson Frankfurt téli kikötőjében ma újabb gátszakadás történt, de mivel a terület már ugys viz alatt áll, ez újabb kiürítéket nem tett szükségessé. Remélik, hogy az esőzés megszünése és a mellékfolyók szintjének apadása Frankfurt környékén is meg fogják szüntetni az árvizet.

— **Ügyvédi hír.** Dr. Glasner Izsák ügyvédi irodáját athelyezte Calea Regele Ferdinand (volt Wesselenyi M. ueca) 6. szám alá.

— **Megéri!** Az új osztrák sorsjáték nyereménye 20 millió lej! A remény ezt megnyerni, vagy egyiket a számos többi nyeremény közül, mint 12 és félmillió, 7 és félmillió, 2 és félmillió stb. fényt és napugarat hoz az össze hétköznapi ságbá. Emellett az összes sorsjegyek fele okvetlen nyer. Minimális sorsjegyárak. A pénzügyminisztériumtól a sorsjegyek eladásával megbízott Fritz Dörge bank, Wien I.—K. Kertner-Strasse 43—49., a most lefolyt húzások alkalmával megint számos sorsjegyvétőt segített jóléthez és gazdagsághoz.

— **Makaes székrekedés, vastagbélkataris, gyomorhaj, puffadás, vértodulás, sárgaság, aranyeres esomók, csipőfájás** eseteiben a természetes **Ferenc József** keserűviz, reggel és este egy-egy pohárral bevéve, rendkívül becses háziszere. Klinikai megfigyelések tanúsága szerint a **Ferenc József** víz még ingerlékeny belü betegknél is fájdalom nélkül hat. A **Ferenc József** keserűviz kap ható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— **A box világbajnoka** — hangosfilmen. Budapestről jelentik: Max Meling boxvilágbajnok vasárnap inkognitóban Budapestre érkezett. Csakhamar felismerték és megrohanták autóját. Max Meling elmondta, hogy néhány navig Budapesten pihen, onnan Barcelona megy, hogy Carnerrel megmérkőzzék. Barcelona után további uti célja Hollywood, ahol hangosfilmet készítenek, amelyben ő is szerepelni fog.

— **Kirándulásoknál, turákon szopogason Anacot pasztillát, fertőtlenítik a szájat és torkot.** Üditenek. Egy fioia ára 37 lej.

— **Sven Hedín: Első utam Azzsiába.** (Világjárók). A nagynevű ázzsiai kutatóban már egyetemi éve előtt felébredt a világlátás, a kutatás ellenállhatatlan vágya. Az iskolában csak a földrajz érdekelt, térképet rajzolt és szinte falta az akkor divatos utleírásokat, főleg Stanley és Livingstone kalandjainak leírásait. Döntő befolyással volt az életére és pályaválasztására Nordenskiöld nagyszerű teljesítménye. Nemsokára kitérő alkalom kínálkozott, hogy Azzsiába jusson. Életének ezt a nagy eseményét ő maga így meszéli el könyvében: „Sohasem bántam meg, hogy 1885-ben vonakodás nélkül elfogadtam az ajánlatot, hogy elutazzam a Nobel-esaládhöz Bku mellé, ahol Nobeléknek petróleumforrásai vannak. Ezzel fűrték fel előttem Azzsia elzart kapui. Így nyílt rá módom, hogy keresztfülksul bebarangoljam Perzsiát. Elkerültem a büszke királyságba. Perszopoliszba, a nagy perzsa királyok ősi városába: a költők és énekesek Siraszába, Szindbádnak, a teucerésznek híres Bazra városába és az Ezeregyj Bagdadjába. A kalifák fővárosából aztán megkezdtem kalandosnál-kalandosabb visszatérő utamat Teheránba és a Kaspi tóhoz”. Könyve a legmegragadóbb olvasmány: megérzik benne a fiatal lélek őszinte csodálata a természetet és a nagyvilág iránt. Amulva látunk benne a későbbi nagy tudós és felfedező első öntudatos és erőteljes szárnyesapását. A gyönyörű illusztrált, egész-vásonkötésű könyv ára 265 lej.

— **A kolozsvári Zsidó Közkórház** annak közlésére kért fel bennünket, hogy a kórház röntgenlaboratóriumában a röntgenológiai rendelések ezután naponta (szombat és ünnepnapok kivételével) d. e. 8—10 óra között lesznek. Sürgős szükség esetén a röntgenintézet a betegeknek természetesen egész nap rendelkezésükre áll.

— **Dr. A. Mibashan előadása a Wizo teadélutánján.** A Wizo mai (keddi) teadélutánján, amely d. n. 5 órakor kezdődik a Salom-klub helyiségében, dr. A. Mibashan, a romániai eionista mozgalom legkiválóbb szónoka tart előadást a „Tharand fivérek antiszemizmusa” címmel. A rendkívüli sikeresnek ígérkező teadélután háziasszonyai: Neuberger Zsigmond né, Molnár Jenőné, Léb Miksáné és Rosenfeld Andorné lesznek.

— **Goebbel kiutasították Prágából.** Berlinből jelentik: Prágából jelentik, hogy Goebbel nemzet szocialista vezér, akinek politikai szereplését a cseh fővárosban a hatóságok nem engedélyezték, ma visszatér Németországba.

— **Egy magyar mérnök légitörpedő-találmányáról nagy elismeréssel ír egy angol őrnagy.** Londonból jelentik: Robertson őrnagy egyik katonai szaklaphan rendkívül nagy elismeréssel szól Tihanyi Kálmán magyar feltaláló légitörpedőjéről, amely tulajdonképp egy földről irányítható pilótánélküli, nagysebességű repülőgép és arra használhatják, hogy ellenséges bombavető repülőgépeket üldözzön. Kiváló előnye a hadászathoz az új találmánynak, hogy rossz látási viszonyok, eső vagy mesterséges füstfelhők működését és irányítását nem befolyásolják.

— **Eljegyzések.** Abraham Erzsikét Targu-Muresról eljegyezte Lebovits Sándor mérnök Szászrégenből. (Mindem külföldi értesítés helyett.)
 Beck Olga Oradea és Stein Elemér gépészmérnök Newyorkban házasságot kötöttek.

— **Sinclair Lewis Nobel-díjának anyagi sikerét — elvált felesége tartásdíj-keresete veszélyezteti.** Párizsból jelentik: Sinclair Lewis az idei Nobel-díjnyertes amerikai író alighanem csak erkölcsi sikerét élvezheti a százhuszer svéd koronás díjnak, mert elvált felesége, Grave Megler foglalkási eljárását indított ügyvédi utján és kérte, hogy merítelt és hosszabb ideje nem kapott tartásdíj iránti igénye kielégítésére a férjének juttatandó díjat tartásdíj vissza. A kedvező anyagi viszonyok között élő Sinclair Lewis költségvetésében nem fog nagyobb hiányt okozni a Nobel-díj lefoglalása.

— **Csak a nők kívánják a sikkasztó budapesti igazgató megbüntetését.** Budapestről jelentik: Fischer Lajos, a Fischer Vacuum Rt. volt igazgatójának bűnperében ma 35 károsult tett vallomást. Közülük csak három nő kívánta az őket megkárosító igazgatót megbüntetését, a többiek megbüntetését nem kívánták. Valószínű, hogy holnap ítéletkihirdetésre kerül a sor a bűnperben.

— **Egy budapesti orvosnő tragédiája.** Budapestről jelentik: Vasárnap reggel meghalt a budapesti Rókus-kórházban dr. Kutassy Margit orvosnő, akit súlyos morium mérgezési tünetekkel szállítottak be. A vizsgálat megállapította, hogy gyógyhatatlan betegségbe volt a szerencsétlen orvosnőnek esonttuberkulózis, amely szörnyű fájdalommal jár és a fájdalomak csillapítására morfiumot használt. Öngyilkosság-e vagy szerencsétlenség dr. Kutassy Margit tragédiája, azt nem lehetett pontosan megállapítani.

Bukarestben
 a közismert hosszú évek óta fennálló **Grossman**-féle kóser étterem átköltözködött a **Str. Ilfov 4 szám** alá (Casa de depunere háta mögé, volt Restaurant Cluj) gyönyörű termeivel, kertjével rendelkező helyiségibe Kéri régi nagyrabcsült vendégeinek továbbra is szives látogatását.

Nagy Oszrák Osztályosorsjáték
 A legtekintélyesebb az egész világon
 84.000 sorsjegy 42.000 nyeremény

Egyetlen egy sorsjeggyel nyerhető:

20.000.000
 (Husz millió Lei)

Jutalom és nyeremények:

12.500.000
7.500.000
 több á

2.500.000
2.000.000
1.500.000
1.000.000
 sok á

500.000
250.000
200.000

és számos más, összesen jóval több mint **Háromszáz millió Lei** összegben, melynek azonnali kifizetése készpénzben államilag van biztosítva

Nincs nyereménylevés, egyáltalán semmiféle levonás

Az összes sorsjegyek fele nyer!

T. Fritz Dörge bank
 Wien I.-k Kärntner Str. 43-49

Ezennel megrendelek:

... egész sorsjegyet á 1200 Lei
 ... fél sorsjegyet á 600 Lei
 ... negyed sorsjegyet á 300 Lei

Fizetés a vétel után

A címet kérjük igen pontosan:

— **Reggeli és uzsonna Ovomaltine** nélkül nem lehet teljes.
 — **Kétnmillió shilling kártérítés.** Bécsből jelentik: Kétnmillió shilling kártérítést követel egy osztrák mérnök egyik találmányáért, amely a vasúti felépítményt tökéletesíti és amelyet engedély nélkül felhasználtak. A bécsi kereskedelmi bíróság most folytatja a tanukihallgatásokat a perben.
 — **Egy letartóztatott magyar csendőrszázados dührohant kapott és öngyilkosságot kísérelt meg.** Budapestről jelentik: Az építkezési visszaélések ügyében letartóztatott Balassy csendőrszázados a katonai kórházban van orvosi megfigyelés alatt. Az elmult pénteken a csendőrszázados dührohant kapott, ugyanannyira, hogy kényszerzubbonyt kellett alkalmazni. Tegnap éjjel öngyilkosságot kísérelt meg, úgy, hogy a nadrágtartójával az ágya fölötti szegre akasztotta magát. Még idejében észrevették és megmentették.
 — **Véres verekedés nemzeti szocialisták és kommunisták között.** Düsseldorfból jelentik: Tegnap a nemzeti szocialisták és kommunisták között véres verekedés zajlott le. A verekedés elfajulásának megakadályozása végett a rendőrség kénytelen volt beavatkozni, mely alkalommal fegyverét is használni volt kénytelen. A beavatkozásnak 4 életveszélyes és számos súlyos sebesültje van.

PÁLYÁZAT

Az ujjonnan megnyílt fűző- és függönyszalón (Renner-palota) íletes és jóhangzásu címért egy elegáns fűzőt vagy himzett terítőt díjtalanul készíti.

Pályázatok legkésőbb f. hó 14-ig függöny-fűzőszalón. Gen. Neculcea 2. címre küldendők.

MOST JELENT MEG:
Mentő csillagok
 a zsidó éjszakában

Izsák Arnold novellái és elbeszélései
 Ara 80 lej

KAPHATO AZ UJ KELET
KÖNYVOSZTALYÁBAN

nyolítására, a millió lejt ten-
 óterjesztették
 20-ig kérték
 De már a
 fliktrura ves-
 títő intézetek
 megbeszélések
 ak, hogy nem
 parosok által
 z álláspontra
 gyértékü biz-
 llen kívülálló
 em vállalkoz-
 sító intézetek
 ánlátvevőknek
 ket, nem haj-
 ljakkól és fel-
 k akelőjait az
 probléma re-
 l is szükséges
 ak és tovább
 a kartellen-
 to külföldi ér-
 tot tett
 ormány-
 litására
 tiltakoznak
 en
 nyik közgazda-
 szovjet aján-
 ak az állam-
 állítására.
 melök szövet-
 yi az ajánlat-
 zt okvetlenül
 orosz árak
 a Csehszlová-
 termelési költ
 talpfaimport
 szlovák fater-
 ljét jelentené.

lt angliái

előtt kedvező

10. A Do X.
 felett és kör-
 tó felett.
 izenketőkör a
 felében motor-
 látást végzett,
 út kijavították
 melkedett s az
 megkezdte.
 késő délutáni

Do X. német
 el egynegyed
 shellingwoudei
 jára. Az angol
 Manche esator-
 és a látási vi-
 Do X. utköz-
 kötetést tart
 rádióállomá-
 et nagy tömeg

megrövidített
 gozni. Berlinből
 sörgyárak azon
 kaidót heti öt
 erre vonatkozó
 zeti vezetőkkel
 zony igyekeznek,
 egy részét is-
 nek előfeltétele
 rvezetek járul-
 valamilyen for-
 pez. A szakszer-
 e ebben a kér-

gyar járadékok
 elentik: A régi
 ruelótti adóssá-
 konferencia teg-
 zléseit. Eszerint
 megállapodás
 alását az egyes
 ek. A konferen-
 újra össze fog
 történt ratifiká-
 és hogy a még

KÖZGAZDASÁG

A mezőgazdasági hitel megoldásának problémái

— Szélgjegyzetek Manoilescu miniszter javaslatához —

Második cikk

Írta: Dr. Váradi Ödön nagyváradi ügyvéd

A mezőgazdasági hitel megoldásának megfelelő módjára most tér reá a kormány, amidőn elhatározza, hogy 5 milliárdot boesát ki a Mezőgazdasági Földhitelintézet rendelkezésére.

A Mezőgazdasági Földhitelintézetéről szóló törvény lehetővé teszi, hogy a Hitelintézet betáblázásai bélély és illeték mentesek legyenek, ami nagy előnyt jelent a kölcsönt felvevőkre, ha megmondjuk, hogy pl. 10.000 lej kölcsönösszeg bekebelezésénél kb. 400 lej tesz ki a bélély és az illeték. A törvény szerint a Mezőgazdasági Földhitelintézet követelése per esetén soronkívül hajthatnak be, ami lehetővé teszi azt, hogy a Földhitelintézet gyorsan hozzájuthat követeléseibe.

Mint hogy maga az állam 5 milliárd lej bocsát a Földhitelintézet rendelkezésére van remény arra, hogy az ezen Földhitelintézet által kibocsátandó záloglevelek úgy a belföldön mint a külföldön készségesen fognak vevőre találni annál is inkább, mert a záloglevelek, kaució gyanánt, állami pályázatoknál letét gyanánt elfogadandók. Jövedelmek adómentesek, ezenkívül a legteljesebben vannak fedezve, mert hiszen a Földhitelintézet által adandó kölcsönök igen szigorúan meg lesznek rostálva, e kölcsönök megadásánál figyelembe fognak venni a földbirtok jövedelmét, forgalmi értéke és a kölcsön az így kijövő közpértéknek legfeljebb 40%-a erejéig fog adni. Falusi házakra pedig egyáltalán nem fog törlesztéses kölcsön adni. Mint hogy a Földhitelintézet által kibocsátandó záloglevelek 10%-ot fognak hajtani, még többet jövedelmeznek mintha a pénz letétbe volna elhelyezve. Ezenkívül abszolút biztos kihezlyezése alapján fognak kiadni.

Mint hogy a nagyobb külföldi államokban a betevők pénzüket után 2-3-4% kamatot is nehezen kapnak, a külföldi tőkepenzesekre nagyon jó üzletnek mutatkozik az, ha a Földhitelintézet zálogleveleibe fektetik pénzüket, amelynél még a busás kamaton felül az árfolyam különbségen is kereshetnek.

A Földhitelintézetéről szóló törvény már hosszú hónapok előtt meghozott, működését azért nem kezdhetette meg, mert a kormány megfelelő külföldi tőkét óhajtott a Földhitelintézet részére megnyerni.

A földolog az volna, hogy most már a sok előkészület, tanácskozás, tervek kovácsolása után a Földhitelintézet már meg is kezdje a működését. A lényeg az volna, hogy a Földhitelintézet minél kevesebb bürokráciával működjék. Pl. a bukaresti és jasi Földhitelintézeteknél a bizonyítványoknak olyan nagy serege szerzendő be, hogy maga az tetemes pénzbe és sok időbe kerül.

Nálunk Erdélyben teljesen elegendő volna ha a Földhitelintézet a kölcsön folyósításához megelégednek a betét hiteles másolatával és a községi becsü bizonyítvánnyal.

Nagyon kívánatos volna, ha a Földhitelintézet megállapítaná, hogy megénekennt mily összegeket boesát kölcsön gyanánt rendelkezésre, hogy ily módon el volna érhető, hogy a törlesztéses jelzálog kölcsönök minden megye lakói által megszerezhető lennének.

Mint hogy a Banca Poporala-k (Nép-hitelzővetkezetek) országsszerte működnek, legcélszerűbb volna az, ha a Földhitelintézet ezeket bizná meg a kölcsön igények összegyűjtésével, melyek aztán az illető falun vagy környékbeli falvak lakói által beadott kölcsön igényeket a saját véleményükkel ellátva együttesen terjesztenék fel. Mint hogy a kölcsönök becslések alapján adatnak ki, ily módon lehetővé válnék, hogy egy-egy faluba kimenvén, a bizottság egyidejűleg tekintend meg az illető faluból jelentkező összes kölcsönigénylőknek bírtokait és ilykép a becslési költség is aránylagosan megosztatván az keveseb-

bet tenne ki. Nagyon fontos dolog az is, hogy e törlesztéses kölcsönök folyósítása a lehető leggyorsabban történjen, a kölcsön ezek benyújtásától számított legkésőbb 14 nap alatt, mert a kisbirtokos osztályon csak úgy van komolyan segítve, ha a törlesztéses kölcsön folyósítása, hoz minél kevesebb irás és minél kevesebb idő lesz szükséges.

A mezőgazdasági Hitelintézetéről szóló törvény sűrűs pótására van szükség, kimondandó volna ugyanis, hogy a jelzálogos hitelezők kötelesek elsőbbségi engedélyt adni, ha a törlesztéses jelzálog kölcsön felvevője a részére nyújtott kölcsönön kizárólag az ingatlanra bekebelezett hitelezők fizetésére fordítja. Ezen törvényes intézkedésre azért van szükség, mert a jelzálogos hitelezők csak akkor szoktak hozzájárulni a törléshez, ha követelésüket teljes egészükben megkapják.

Mint hogy azonban a folyósítandó tör-

Ankét a munkanélküliségről. Bukarestből jelentik: November 10-re Hatiegan népjóléti miniszter összehívta az ország nagyipari vállalatainak vezetőit, hogy megbeszéljék azokat a módokat, amelyek lehetővé tennék az egyre növekvő munkanélküliség enyhítését.

November 18-án lesz a vendéglősök, szállodások, kávékók, cukrászok és italmérők országos kongresszusa Kolozsváron. Az erdélyi és bánati vendégipari munkaadók országos szövetsége ezúttal nagygyűlést Kolozsváron tartja meg november hó 18-án és 19-én. A kongresszus programjának kiemelkedő pontjai: Az új szövetvény által teremtett helyzet megvizsgálása, az ezzel kapcsolatos sérelmek, jogfosztások elleni küzdelem megszervezése, az italmérési illetékek leszállítására irányuló akció megindítása a falusi italmérési jogoknak edéthozsiglani biztosítása, az eladási korlátozások megszüntetése, záróra egységesítés és záróradij leszállítás, zeneadó törlése, zeneszerzők díjak pauszállozása, csatlakozás az adóreform országos mozgalomhoz, üzletbérredukció probléma, városi adózás terheinek csökkentése, vendégipari munkáskérdés országos rendezése, idegenforgalmi akció, szakpartestület létesítésének vitája és a sörkérés szabályozása. Szakmai körökben rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik e nagyjelentőségű kongresszus iránt.

Színház—Mozi

Egy budapesti hang. A budapesti „Uj ság” című lapban a következőket olvashatjuk: A japán primadonna, Teiko Kiwa, egész lényéből ellenállhatatlan varázsa árad. Művészte nem merül ki csupán az eleven temperamentumos játékában, hanem a csodálatos lenyűgöző hangjában is. Gyönyörű kulturált hangja a legfinomabb és legapróbb nüanszok teljes érvényrejutása mellett játszik, könnyedséggel szórnyal az énekművészet legmagasabb regisztereiben is. Teiko Kiwa szerdán, 12-én és vasárnap, 16-án este énekel a Román Operában. Jegyek a „România Artistică” színházi irodában (Póter).

A MAGYAR SZÍNHÁZ IRODÁJÁNAK KÖZLEMÉNYEI

Bánk bán másodszor. Ma este másodszor adják Katona grandiózus drámáját, a Bánk bánt, Hevesi Sándor teljesen új szcenizálásában, Horváth Árpád rendezésében, új szereposztásban, új díszletekkel, új kiegészítéssel. Előadás előtt Horváth Árpád tart rövid bevezetőt a régi és az új Bánk bánról. A főszerepeket Poór Lili, Kaszab Anna, Janovics Jenő, Földényi László, Tóth Elek, Tompa Béla, Réthelyi Ödön játsszák.

Huszárfogás. A múlt szezon végén mutatta be a színház a Huszárfogást, amely hangos és általános sikert aratott. Szer-

lesztéses kölcsönből gyakran nem fog kitelni az ingatlanra bekebelezett minden hitelező követelése, ezért szükséges törvényhozásilag kimondani a fentebb javasolt intézkedést.

Az igazságügyminiszter urnak rendeltileg kellene utasítania a telekkönyvi hatóságokat, hogy a törlesztéses kölcsönök céljaira szolgáló betét minden hiteles másolatait soronkívül és bélélymentesen adják ki, továbbá a bélélyminiszter ur által utasítandók volnának a községi előjáróságok, hogy ugyane célra a községi becsübizonyítványokat soronkívül bélélymentesen és díjmentesen adják ki. Ugyanis a becsübizonyítványok az érték szerint lévén díjazandók, a falusi gazdákra igen tetemes költséget jelentenek.

A földhitelintézet működésének megkezdése igen sokat lendíteni a kereskedelem és ipar helyzetén, ugyanis pénzintézeteinkhez a Földhitelintézet révén vissza fog folyni jelzálogi kihelyezéseink egy tekintélyes része, melyet azután ipari és kereskedelmi kölcsönök nyújtására fognak felhasználni.

Ezzel párhuzamosan sűrűs megvalósítandó volna a kamattörvény is, mert ezzel lehetővé válnék, hogy a kisbirtokosokat a törlesztéses kölcsön után netán még fennmaradó második helyi kölcsön után csak mérsékelt kamatt terhelje. A kamatt redukcióhoz az állam részéről nincs is szükség pénzre, csak megfelelő törvényes intézkedésre.

Az egész ország nagy érdeklődéssel tekint a parlament pár nap múlva megkezdődő törvényhozási működésére, amely a gazdasági törvények meghozatalával a gazdasági viszonyok megjavítására lesz hivatva!

Franciaország nagy aranyvásárlásai. Londonból jelentik: A Bank of England a Banque de Francek 295 ezer font aranyat küldött rudakban. Hir szerint a Banque de France újabb hárommillió font értékű aranyat rendelt, amit a közeli napokban fognak befizetni.

Egy nagy bécsi szönyegház fizetési képzetlen lett. Bécsből jelentik: A kereskedelmi törvényszék megindította a kiegészítő eljárást a Horetzky et Co. szönyegház ellen. A passzívák körülbelül félmillió szillingre rugnak.

Vámtételek változása Jugoszláviában. Zágrábból jelentik: A jugoszláv kormány a napokban rendeletet boesátott ki bizonyos cikkekre vámtételek megváltoztatásáról. Ezerint grammfónok, patetónok, diktafónok és más hasonló apparátusok árai felemelteknek száznóvevény dinárról hatszázötven aranydinárra száz kilogrammra. A szerződésben lévő országokkal a vám felemelése 140-ről 500 arany dinárra már meg is történt. Grammfón-lemezek, parlófon és diktafón hengerek beviteli váma szintén emelkedik és pedig 130 dinárról 550 dinárra. Könyvnyű kátrányolajak, benzol, toluol és xilololajokra beviteli vámot vetnek ki. A benzinnel vámmal és fogyasztási adóval való megterhelését ki fogják terjeszteni a benzolra is.

dán este felújítja a színház a remek operettet s a női főszerepet Karácsonyi Ili fogja játszani, aki ebben az operettben a tavasszal Budapestten óriási sikerrel vendégszerepelt. A bonviván-szerepet először fogja énekelni Nádor Jenő. A többi szerepekben Betegh Bébi, Pompát, Ihszt fogjuk látni, aki a darabot is rendezi.

Lila test, sárga sapka. Ki ne ismerné Szomaházy híres regényét? A regény most eleven színpadi formában, patogó muzsika kíséretében, páratlanul vidám és ötletes formában kerül a közönség elé. Kondor Iboiya, Betegh Bébi, Nádor, Tompa, Ihszt játsszák a főszerepeket. Komjáthy vezényli a zenekart. Az e heti előadásokra már árusítja a jegyeket a pénztár.

HASASSÁG EKÜVŐ ELŐTT

A Magyar Színház új mozi-műsora általános tetszést aratva, szépen látogatott nézőtér előtt kerül vetítésre. A „Házasság az esküvő előtt” 8 felvonásos filmregény, gazdag látni való és pompás szórakozást nyújt a nézőnek. A két főszerepben Esther Ralston és Cary Cooper pompás alakítást nyújtanak. A „Házasság esküvő előtt” még csak két napig: ma, kedden és holnap, szerdán 3, 5 és 7 órákor kerül vetítésre. Helyárak: 20 és 10 lej.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Kedden: Bánk Bán. (Uj szereposztásban, teljesen új beállításban. Rendezi és bevezeti Horváth Árpád m. v. Napi bérlet 11 szám, B. Sorozatszám 54.)

Szerdán: Huszárfogás. (Operette-ujdonosság. Karácsonyi Ili, Betegh Bébi, Nádor, Tompa és Ihszt főlépésével. Napi bérlet 12. szám, A. Ssz. 55.)

Csütörtök: Cyrano de Bergerac. (Fekete Mihály vendégtörlépésével. Napi bérlet 12. szám, B. Ssz. 56.)

Pentek: Lila test, sárga sapka. (Operette-ujdonosság először. Kondor Iboiya, Betegh Bébi, Nádor, Tompa, Ihszt. Première-bérlet 10. szám, Ssz. 57.)

Szombat délután pontban 3 órákor: János vitéz. (Ifjúsági előadás olcsó helyárakkal. Bevezeti: dr. Rácz József, Ssz. 58.)

Szombat este: Lila test, sárga sapka. (Ujdonosság másodszor. Napi bérlet 13. szám, A. Ssz. 59.)

Vasárnap délután 6 órákor: Lehullott a reggő nyarla. (Operette-ujdonosság mérsékelt helyárakkal. Ssz. 60.)

Vasárnap este 9 órákor: Lila test, sárga Sapka. (Operette-ujdonosság harmadszor. Napi bérlet 13. sz., A. Ssz. 61.)

Hétfő: A vadkacsa. (Rendezi és bevezeti Horváth Árpád, a budapesti Nemzeti Színház rendezője m. v. Première-bérlet 11. szám, Ssz. 62.)

Kedd: A vadkacsa. (Másodszor. Napi bérlet 14. szám, A. Sorozatszám: 63.)

A ROMÁN OPERA MŰSORA

Szerda, november 12-én: Pillangó kisasszony. (Teiko Kiwa híres japán énekesnő fellépésével.)

Vasárnap, november 16-án: Pillangó kisasszony. (Teiko Kiwa híres japán énekesnő vendégfellépésével.)

Hétfő, november 17-én: Zsidónő.

Szerda, november 19-én: Szűnet.

Péntek, november 21-én: Hoffmann meséi. (Premier.)

Vasárnap, november 23-án (délután): Tosca.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Kedd és szerda 3, 5 és 7 órákor: Házasság az esküvő előtt. Filmregény 8 felvonásban, a főszerepekben Esther Ralston és Cary Cooper. Burleszk kíséretű műsor. Helyárak: 20 és 10 lej.

Csütörtök, péntek 3, 5 és 7 órákor, szombaton fél 3 és 4 órákor: Nagy attrakció, hangos világfilm: A Volga leánya. 10 felvonásos, hangos, zenélő és éneklő filmdráma, a főszerepekben: Evelyn Holt és Igo Sym. Helyárak: 20 és 10 lej.

Csütörtökön, pénteken 3, 5 és 7 órákor, Szombaton 5 és 7, vasárnap fél 3, és 4 órákor: Az évad egyik legnagyobb hangos attrakciója, Volga leánya, hangos, zenélő és éneklő filmregény, 10 felvonásban. A főszerepekben, Evelyn Holt és Igo Sym. Helyárak: 20 és 10 lej.

Aprohirdetések

Gouvernante, perfekt francia, német, Zongoratanással állást keres. Str. M. n. 7. Ajtó 6.

Gherlán Korona szálloda, kávéház, éttermet újonnan átalakítva átvetttem. Szíves pártfogást kér: Benedek.

Szörme bundákat 3500 és szörme gablórok 350 lejttől kaphatók, V. Jánky, Fő tér 22. Udvar.

Leszállított árban ajour és plissé! Ujdivatú géphímzések fehéreműre is szépen készülnék a Himzöszalonban, Kosuth Lajos uca 4 emelet (volt Unió u. 15 szám).

Kóser vegetárius étterem! Rendkívül izletes ételek. Figyelmes kiszolgálás. A vaj és tejtermékek saját készítményeim. Schwartz Ignác, Cluj, Calea Regele Ferdinand 10.

Butorozott szoba és ellátás ellenében. keresek jobb izr. nőt, ki a főzést délig elintézné. Cim a kiadóban.

Ha szolid és megbízható helyről LIBAZSIR szüksgletét beszerezni, írjon vagy kérjen árajánlatot: KLEIN orth. kóser sztr és baromficsarnokból Oradea, Saguna 6. Alapítva 1919. Szállítás postán és vasuton saját bődönben.

XIII EV
Cluj—K
NOVEM
5691 EV

As Uj Kele
és bánati

Clkkelak
ferrás me

Készítokak
és megörzés

A mur
ség

Akadtt végre
ter, aki komol
hogy szemben
problémájával
hogy Hatiegan
sürgös anketó
nélküliség lek
abban valami
nélküliséget h
de a bizakodá
ménysugarát r
és teszi az egy
sehogysem tu
ehogyserü minis
sen oldani a r
kérdését.

A munkágy
munkanélkülir
azonban aligh
írták ki, mert
közöttett apról
lására százáva
zók, minden ki
kül is kétségte
tulságosan opti
lomra mindöss
munkanélküliek
zákezd a minis
matikus lépésh
arra, hogy a
sokszorosan fel
számot, amely
mániából megk
ügyi hivatalna
molyságát vesz
első pillanatban
tékes faktorok

Maga az a p
niában komoly
legsomorubb it
len gazdasági
egymást követő
musa inaugurá
amely még má
látlan lehetőség
tinensen. És itt
dákra hivatkoz
senkit sem az
egész világon
termelés és ho
nyugati ország
száma a munka
rikában, Angl
éppen azért var
kanélküliek, me
lem organizáci
funk. Románia
lagosan a legg
pának. Van itt
ami az ország z
lődését biztosít
naraktára lehe
óriási mezőgazd
megvan minden
nak, hogy egy
feilödhessék. Sz
földgáz egyetl
sines olyan bö
elsőrendű nvers
gyek mélyében
nyadnak a legp
lyeknek kiakn
is tudna foglal
most télen mu

A nagy ipari

Novem

A Ke